Directoraat-generaal E^PI

Penitentiaire Inrichtingen

Collectieve brief nr. 164 Noodprocedure SUR

van 28 juli 2025

Geactualiseerde versie van 18 september 2026

Wet externe rechtspositie – toelichting bij de noodprocedure voor de toekenning van strafuitvoeringsmodaliteiten door de strafuitvoeringsrechter (SUR)

In de wet van 18 juli 2025 *houdende maatregelen met het oog op de vermindering van de overbevolking in de gevangenissen en tot invoering van de principiële onmogelijkheid om het elektronisch uit te voeren op de plaats waar het slachtoffer verblijft (verder:* ***de noodwet 1****)* zijn maatregelen genomen om de aanhoudende overbevolking in de gevangenissen te verminderen en dit in afwachting van meer structurele maatregelen op langere termijn.

Om dit doel te bereiken, bevatte de noodwet 1 **drie maatregelen**:

1) De **eerste maatregel** bestaat erin het **ultimum remedium karakter van de gevangenisstraf,** zoals opgenomen in het nieuwe Strafwetboek dat nog niet in werking getreden is, reeds expliciet in te schrijven in het huidige Strafwetboek. (art. 7, §§ 2 en 3 SW.)

2) De **tweede maatregel** betreft het **invoeren van een snellere en meer efficiënte procedure voor de toekenning van strafuitvoeringsmodaliteiten door de strafuitvoeringsrechter (SUR) aan bepaalde veroordeelden (= noodprocedure SUR).** Het is deze procedure die hier in deze collectieve brief verder wordt besproken. De **geldingsduur** van deze maatregel loopt **tot 1 juni 2030**, maar kan – na evaluatie van de toestand op het vlak van overbevolking – door de Koning vervroegd worden stopgezet voor alle of voor een deel van de veroordeelden. (art. 98/6 – 98/27 WERP)[1]

3) Een **derde maatregel** voorziet opnieuw in de invoering van **de vervroegde invrijheidstelling "overbevolking" vanaf zes maanden voor strafeinde.** Deze maatregel wordt in een afzonderlijke collectieve brief (collectieve brief nr. 165) besproken. De **geldingsduur** van deze maatregel loopt tot **31 december 2026**, maar kan ook door de Koning vervroegd worden stopgezet. (art. 98/28 WERP)[2]

De noodwet 1 **trad in werking in werking** op **4 augustus 2025**, de dag van de publicatie in het Belgisch Staatsblad.

[1] De tweede en derde maatregel worden ingeschreven in de WERP onder een nieuwe titel XII*quater* ("Tijdelijke bepalingen"), die uit twee hoofdstukken bestaat:
- Hoofstuk I (artikelen 98/6 tot 98/27 WERP): de "**noodprocedure strafuitvoeringsrechter**";
- Hoofdstuk II (artikel 98/28 WERP): de **vervroegde invrijheidstelling "overbevolking" vanaf zes maanden voor strafeinde**.

Een gecoördineerde versie van de WERP zal, van zodra deze beschikbaar is, worden gepubliceerd onder het tabblad 'reglementering' op EpiSite.

[2] Zie voetnoot 1

In deze collectieve brief wordt gefocust op de tweede maatregel, met name de **noodprocedure SUR**.

Met de wet van van 22 juli 2026 ("**Noodwet 2**")[3] worden bijkomende maatregelen ingevoerd in de strijd tegen de aanhoudende overbevolking in de gevangenissen. Ze worden hieronder kort opgesomd, maar enkel de wijzigingen die betrekking hebben op de noodprocedure SUR worden verder besproken en verwerkt in deze collectieve brief.

De wijzigingen aangebracht door de Noodwet 2 treden in werking op **1 oktober 2026**.

1) Een **eerste maatregel** betreft de invoeging van een tijdelijke bijkomende procedure voor de toekenning van **elektronisch toezicht van rechtswege** aan bepaalde categorieën van veroordeelden, met controle op die toekenning door de SUR(B). Deze maatregel geldt tot 31 december 2028, mogelijk na evaluatie (en enkel voor straftotaal t.e.m. 18 maanden) verlengbaar tot 1 juni 2030.

   Deze maatregel wordt behandeld in een aparte **collectieve brief nr. 166.**

2) Een **tweede maatregel** betreft de uitbreiding van de mogelijkheid om **verwijderbare veroordeelden zonder recht op verblijf** in vrijheid te stellen zonder tussenkomst van SUR(B):
   - enerzijds een permanente uitbreiding van **artikel 20/1 WERP**: voortaan zijn deze veroordeelden verwijderbaar op 12 maanden voor strafeinde in plaats van op 6 maanden voor strafeinde;
   - anderzijds een **tijdelijke maatregel** geldend tot 1 juni 2030, die enkel geldt voor veroordeelden met een **straftotaal tot en met 3 jaar**, op basis waarvan deze veroordeelden kunnen verwijderd worden vanaf het bereiken van de VI-datum (dus zelfs al is dat vroeger dan 12 maanden voor strafeinde); de veroordeelden voor wie een gespecialiseerd advies bedoeld in art. 32 WERP vereist is (zeden en terro) zijn van deze maatregel uitgesloten.

   Ook deze maatregel wordt behandeld in de **collectieve brief nr. 166**

3) Als **derde maatregel** wordt de regeling inzake de **vervroegde invrijheidstelling "overbevolking"** (VIO) als tijdelijke noodmaatregel **verlengd** tot en met **31 december 2027,** maar wordt tegelijk het toepassingsgebied beperkt **tot de veroordeelden met straftotaal t.e.m. drie jaar**.

   Deze wijzigingen en de gevolgen ervan worden verder toegelicht in de **collectieve brief 165** – Vervroegde invrijheidstelling overbevolking.

4) Een **vierde maatregel** heeft tot doel het **beoordelingskader van de strafuitvoeringsrechter in de bestaande noodprocedure SUR** te verduidelijken en aan te passen.

Artikel 98/13, derde lid, WERP en de daarin opgenomen definitie van de door de SUR in het kader van de noodprocedure te beoordelen tegenaanwijzing "direct waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden" werd gewijzigd. De strafuitvoeringsrechter zal zijn beslissing voortaan primair baseren op een **concreet waarneembaar risico**, zijnde een risico dat op het

[3] Wet van 22 juli 2026 *houdende bijkomende maatregelen met het oog op de vermindering van de overbevolking in de gevangenissen* (*BS* 5 augustus 2026)

eerste gezicht blijkt uit de actuele gedragingen van de veroordeelde gesteld sinds de veroordeling. Tegelijk wordt verduidelijkt dat de strafuitvoeringsrechter zich dient te baseren op het advies van de directeur omtrent de elementen die hij relevant acht voor de beoordeling van dit risico, de maatschappelijke enquête en het advies van het openbaar ministerie. In dat kader wordt tevens de **adviestermijn van het openbaar ministerie** met vijf dagen verlengd (advies termijn van **10 kalenderdagen**).

Deze maatregel wordt behandeld in deze collectieve brief.

5) Een **vijfde maatregel** betreft een **wijziging van de interneringswet** die erop gericht is de **instroom van geïnterneerde personen in de gevangenissen te beperken.** De wijziging heeft voor gevolg dat enkel geïnterneerde personen die een ernstig gevaar vormen voor de psychische of fysieke integriteit **van derden** nog naar een inrichting die afhangt van het DG EPI kunnen terugkeren nadat ze zo'n inrichting via (over)plaatsing, elektronisch toezicht of invrijheidstelling op proef verlaten hebben. In alle andere gevallen dient de KBM te beslissen tot onderbrenging in een (andere) zorginstelling.

De **collectieve brief nr. 140** werd hier aan aangepast.

Deze collectieve brief heeft betrekking op de noodprocedure SUR en bestaat uit drie delen:

- Een eerste deel geeft een meer theoretische toelichting omtrent de noodprocedure.
- In een tweede deel wordt concreet ingegaan op de toe te passen procedure.
- In een derde deel worden instructies gegeven omtrent de overgangsbepalingen.

Inhoudstafel

DEEL 1: Toelichting bij de wet

Inleidende opmerkingen

I. Toepassingsgebied van de noodprocedure SUR
   A. Met betrekking tot de strafuitvoeringsmodaliteiten
   B. Ratione temporis: overgangsbepaling blijft van toepassing
   C. Met betrekking tot de veroordeelden

II. Belangrijkste wijzigingen noodprocedure SUR ten opzichte van de gewone procedure voor de SUR
   A. De definitie van de VLV met het oog op verwijdering
      1. ET, BD, VI en VLV met het oog op overlevering – geen wijziging
      2. VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied - wijziging
   B. De tijdsvoorwaarden voor de toekenning van strafuitvoeringsmodaliteiten en gevolgen
      1. ET, BD, VI en VLV met het oog op overlevering – geen wijziging
      2. VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied – belangrijke wijziging
   C. De toekenningsvoorwaarden en de tegenaanwijzingen
      1. Toekenningsvoorwaarde (art. 98/13): verblijfplaats
      2. Tegenaanwijzing: direct waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden
      3. Bijzondere situatie: principiële onmogelijkheid om ET toe te kennen aan bepaalde veroordeelden wanneer het slachtoffer verblijft op het adres waar het ET zal doorgebracht worden
   D. Het advies van de directeur en de gevolgen van een positief advies voor ET en VI
      1. VI en VLV met het oog op verwijdering of overlevering: ambtshalve advies
      2. ET en BD: altijd advies directeur
      3. Dossier directeur: beperkte dossiersamenstelling
      4. Opschorting tenuitvoerlegging straf: ander systeem
   E. Het advies van het OM
   F. De vereenvoudigde procedure voor de SUR
   G. Eén bijkomende facultatieve herroepingsgrond en één bijkomende verplichte herroepingsgrond

DEEL 2: De procedure concreet

Twee inleidende opmerkingen

I. Beslissingsboom: op wie is de noodprocedure van toepassing ?
II. De procedure op het niveau van de directeur
   A. Opstart procedure beperkte detentie en elektronisch toezicht
      1. Schriftelijk verzoek veroordeelde
      2. Bijzondere situaties
      3. Termijn voor het advies van de directeur
   B. Opstart procedure VI en VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied en overlevering
      1. Ambtshalve advies van de directeur
      2. Bijzondere situaties
   C. Dossier en advies van de directeur

D. Overzending en vervollediging van het dossier
E. Opschorting van de tenuitvoerlegging van de straf van rechtswege
III. Advies van het OM
IV. Op het niveau van de SUR
A. Behandeling van het verzoek of advies door de SUR
1. Algemene regel: uitspraak binnen één maand
2. Uitzondering: uitspraak binnen twee maanden
B. Vonnis tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit
C. Vonnis tot afwijzing van een strafuitvoeringsmodaliteit
D. Kennisgeving van het vonnis
E. Wijziging van de beslissing
F. Cassatieberoep
IV. Uitvoerbaarheid van de toegekende strafuitvoeringsmodaliteit
A. Het vonnis tot toekenning van een BD, ET en VI
1. De SUR kent ET toe
2. De SUR kent VI toe
3. De SUR weigert ET of VI
B. Het vonnis tot toekenning van een VLV met het oog op overlevering
C. Het vonnis tot toekenning van een VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied
V. Toepasselijkheid van titels VI/1, VII,VIII, IX en X van de WERP

DEEL 3: Overgangsbepalingen Noodwet 1

Deel 1: Toelichting bij de wet

Inleidende opmerkingen

- Om de noodprocedure wetstechnisch mogelijk te maken, werden **de artikelen 21, 22, 23, 24, 25/1, 25/2, 25/3, 26, 26/1 van titel V, hoofdstukken I, II en III, en de artikelen 28, 29, 30, 31, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 45, 46, 59 en 60 WERP tijdelijk buiten toepassing verklaard**, behoudens ten aanzien van de veroordeelde die een straf ondergaat waarvoor een gespecialiseerd advies vereist (zie punt C). Alle artikelen van de WERP die niet buiten toepassing zijn verklaard, blijven gewoon van toepassing binnen de noodprocedure (bv. de artikelen over de opvolging en controle, de herroeping, schorsing en herziening, de voorlopige aanhouding, de definitieve invrijheidstelling, de VLV om medische redenen, het cassatieberoep).

- In verschillende belangrijke artikelen van de WERP die niet buiten toepassing worden verklaard door de noodwet 1 (zoals art. 61/1 over de overdracht van bevoegdheid van SUR naar SURB, art 67/1 over de vordering tot herbeoordeling, artikel 69 over de verjaring van de straffen of de artikelen 96 en 97 over het cassatieberoep) wordt verwezen naar de "**strafuitvoeringsmodaliteiten zoals bedoeld in titel V**" van de WERP. Om elke verwarring ter zake uit te sluiten, bepaalt de noodwet 1 (in art. 40) uitdrukkelijk dat daarmee dan – tijdens de geldigheidsduur van de noodwet 1 – ook verwezen wordt naar de modaliteiten toegekend in toepassing van de noodprocedure SUR zodat er geen twijfel is dat ook deze artikelen volledig van toepassing blijven.

I. Toepassingsgebied van de noodprocedure SUR

A. Met betrekking tot de strafuitvoeringsmodaliteiten

De noodprocedure SUR betreft een alternatieve wettelijke regeling voor de toekenning door de SUR van de **volgende strafuitvoeringsmodaliteiten**:

- beperkte detentie (BD)
- elektronisch toezicht (ET)
- voorwaardelijke invrijheidstelling (VI)
- voorlopige invrijheidstelling (VLV) met het oog op verwijdering van het grondgebied
- voorlopige invrijheidstelling (VLV) met het oog op overlevering

De volgende strafuitvoeringsmodalieit valt **niet** onder het toepassingsgebied van de noodprocedure SUR (en blijft dus vallen onder de gewone procedure):

- de vermindering van de duur van de door de rechter uitgesproken ontzetting van het recht in een bepaalde aangewezen zone te wonen, te verblijven of er zich te vertonen.

B. *Ratione temporis: overgangsbepaling blijft van toepassing*

De noodprocedure SUR is onmiddellijk van toepassing vanaf de datum van inwerkingtreding (= publicatie) van de noodwet 1. Voor de vraag of en in welke gevallen de noodprocedure moet worden toegepast op de hangende verzoeken, wordt verwezen naar punt VII van deze collectieve brief, waar de overgangsbepalingen van de noodwet 1 worden besproken.

Daarnaast moet ook nog altijd toepassing gemaakt worden van de overgangsbepaling WERP[4]. Deze overgangsbepaling blijft integraal van toepassing. Er moet dus maar nagegaan worden of de noodprocedure SUR van toepassing is voor zover in eerste instantie de WERP als zodanig van toepassing is. Het is immers nog steeds mogelijk dat een veroordeelde met een straftotaal van drie jaar of minder onder de gelding van de omzendbrieven valt, met name als er een 'oude' veroordeling in het spel is of als de veroordeelde een straftotaal ondergaat dat minder dan zes maanden bedraagt.

Voorbeeld:
Er wordt na de inwerkingtreding van de noodwet 1 gelijktijdig een straf van 10 maanden uitgesproken op 24 april 2025 en een straf met uitstel van 6 maanden uitgesproken op 30 juni 2023 (herroeping van rechtswege ingevolge de straf van 10 maanden) ten uitvoer gelegd. Bij een straftotaal van 6 maanden tot en met 2 jaar moeten alle straffen zijn uitgesproken op of na 1 september 2023 opdat de wet van toepassing zou zijn. Dit is in dit voorbeeld niet het geval, dus valt dit dossier niet onder de wet en, bijgevolg, ook niet onder de noodprocedure SUR.

C. *Met betrekking tot de veroordeelden*

De noodprocedure SUR is van toepassing op de veroordeelden met vrijheidsstraffen waarvan het uitvoerbaar gedeelte drie jaar of minder, maar zes maanden of meer[5] bedraagt.

Echter, de veroordeelden voor wie op grond van **art. 32 WERP** een gespecialiseerd advies vereist is, zijn **uitgesloten** van het toepassingsgebied van de noodprocedure SUR. Dit zijn:

- de **veroordeelde voor zedenmisdrijven**: de veroordeelde die een straf ondergaat voor één van de feiten bedoeld in de artikelen 371/1 tot 378 of de artikelen 379 tot 387 van het oud Strafwetboek indien ze gepleegd werden op minderjarigen of met hun deelneming, of de daarmee overeenstemmende artikelen 417/5 tot 417/41, 417/43 tot 417/47, 417/50, 417/52, 417/54 en 417/55 van het Strafwetboek (hervormd seksueel strafrecht) of de daarmee overeenstemmende artikelen 134 tot 149, 151 tot 168, 171 tot 174, 177 tot 179, 183 voor zover de veroordeling inhoud van extreem pornografische aard betreft, en 185 van het nieuw Strafwetboek ;

- de **veroordeelde voor terroristische misdrijven**: de veroordeelde die een straf ondergaat voor één van de feiten bedoeld in titel 1ter van boek II van het oud Strafwetboek of het daarmee overeenstemmende boek II, titel 4, hoofdstuk 1, van het nieuw Strafwetboek;

[4] Art. 16 van de wet van 29 juni 2021 *tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van de vrijheidsstraffen van drie jaar of minder,* zoals besproken onder Deel 4, I, B. en C., van de CB 161
[5] Naast de invoering van de hier besproken "noodprocedure SUR", stelt de noodwet 1 ook de uiterste datum van **inwerkingtreding van de WERP** voor **straffen van minder dan zes maanden** verder uit voor dezelfde (door de Koning vervroegbare) periode **tot 1 juni 2030**. Op straffen van minder dan zes maanden blijven dus de omzendbrieven van toepassing.

- de veroordeelde die tekenen vertoont van **gewelddadig extremisme**: zie voor de operationalisering van deze notie: CB 161, Deel 4, III, E., 3.

Voor deze veroordeelden blijft dus de gewone procedure voor de SUR van toepassing en dienen de instructies gegeven in de collectieve brief nr. 161 gevolgd te worden.

NB 1 Het gaat dus om dezelfde categorieën veroordeelden als deze die uitgesloten zijn van de 'procedure zonder advies directeur' (cf. CB 161, Deel 4, II, E, 3), procedure die echter volledig verdwijnt tijdens de geldigheidsduur van de noodprocedure SUR.

NB 2 Opdat de gewone procedure van toepassing zou zijn op de veroordeelde, volstaat het dat de veroordeelde één veroordeling ondergaat voor de feiten bedoeld in art. 32 WERP, zelfs al zou die veroordeling ook nog betrekking hebben op andere feiten en ook al ondergaat hij nog andere veroordelingen.

Daarnaast wordt opgemerkt dat veroordeelden met één of meer vrijheidsstraffen van drie jaar of minder waaraan de **bijkomende straf van de terbeschikkingstelling van de SURB** verbonden is, onder de bevoegdheid van de SURB blijven ressorteren (toepassing art. 27, tweede lid WERP). Voor deze categorie van veroordeelden wijzigt er dus niets. Die bevoegdheid van de SURB geldt ook voor de straffen tot en met drie jaar die ten uitvoer zouden worden gelegd ten aanzien van de veroordeelde die uitsluitend een TBS ondergaat (straf die dan de TBS schorst). Het zou immers niet logisch zijn om de bevoegdheid voor de toekenning van modaliteiten op die (schorsende) straf van drie jaar of minder te onttrekken aan de bevoegdheid van de SURB.

II. Belangrijkste wijzigingen noodprocedure SUR ten opzichte van de gewone procedure SUR

Ten opzichte van de gewone procedure voor de SUR bevat de noodwet 1 verschilpunten op volgende vlakken:

- de definitie van de VLV met het oog op verwijdering;
- de tijdsvoorwaarden voor de toekenning van de VLV met het oog op verwijdering;
- de toekenningsvoorwaarden en de tegenaanwijzingen;
- het advies van de directeur en de gevolgen van een positief advies voor ET en VI;
- het advies van het OM;
- de vereenvoudigde procedure voor de SUR;
- bijkomende herroepingsgronden.

A. Definities van de strafuitvoeringsmodaliteiten (art. 98/7, 98/8, 98/10, 98/11, 98/12)

1. ET, BD, VI en VLV met het oog op overlevering – geen wijziging

Voor ET, BD, VI en de VLV met het oog op overlevering zijn de definities binnen de noodprocedure SUR identiek aan deze van de bestaande bepalingen WERP. Het gaat m.a.w. om exact dezelfde modaliteiten met eenzelfde inhoud.

2. VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied - wijziging

Voor de VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied geldt een afwijkende definitie (art. 98/11, § 1):
"*De voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied is een wijze van uitvoering van de vrijheidsstraf die wordt toegekend aan de veroordeelde, van wie op grond van een advies van de Dienst Vreemdelingenzaken blijkt dat hij niet toegelaten of gemachtigd is tot een verblijf in het Rijk, mits naleving van de voorwaarde het grondgebied effectief te verlaten en met het verbod om tijdens een bepaalde proeftijd terug te keren naar België zonder in orde te zijn met de wetgeving en de reglementering betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf of de vestiging in het Rijk en zonder de voorafgaande toelating van de strafuitvoeringsrechter.".*

Waarom is deze definitie verschillend van de definitie die van toepassing is bij de gewone procedure voor de SUR?
Er is gekozen voor een andere definitie om te beklemtonen dat om deze modaliteit te kunnen toekennen er **geen zekerheid moet zijn omtrent de effectieve verwijdering van de veroordeelde**, niettegestaande het feit dat de verwijdering van het grondgebied weliswaar de finaliteit van de toekenning blijft.

De enige toekenningsvoorwaarden voor de VLV met het oog op verwijdering onder de noodprocedure SUR zijn:

- het statuut van de veroordeelde (geen recht op verblijf[6]),
- het voldoen aan de tijdsvoorwaarde (6 maanden voor VI-datum - zie verder onder B.) en
- de afwezigheid van de tegenaanwijzing bedoeld in artikel 98/13 (geen direct waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden – zie verder voor toelichting).

Het effectief verlaten van het grondgebied (via repatriëring door de DVZ, dan wel vrijwillig) en het binnen de proeftijd niet terugkeren naar België zonder in orde te zijn met de verblijfswetgeving vormt

- een algemene voorwaarde verbonden aan de toekenning van de modaliteit,
- die door deze veroordeelde dient nageleegd te worden na de toekenning van de modaliteit en
- waarvan de niet-naleving een verplichte herroepingsgrond vormt.

Er moet dus op het ogenblik dat de SUR beslist over de toekenning van deze modaliteit (en, a fortiori, wanneer de directeur een advies opstelt) nog **geen** zekerheid zijn over de wijze waarop het effectief verlaten van het grondgebied georganiseerd zal worden. Dit zal immers geregeld worden via de bepaling omtrent de uitvoerbaarheid van de toekenningsbeslissing (zie verder).

[6] Hiermee worden de 'rode' DVZ-statuten bedoeld. Voor de 'oranje' statuten moet in elk individueel geval contact opgenomen worden met DVZ om uit te klaren of de veroordeelde al dan niet onder het toepassingsgebied valt van de VLV met het oog op verwijdering.

B. *Tijdsvoorwaarden voor de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteiten (art. 98/9, 98/10, 98/11, 98/12) en gevolgen*

1. ET, BD, VI en VLV met het oog op overlevering – geen wijziging

Voor ET en BD (= zes maanden voor VI-datum), VI en de VLV met het oog op overlevering (= na één derde van de straffen) zijn de tijdsvoorwaarden binnen de noodprocedure SUR identiek aan deze van de bestaande bepalingen WERP.

2. VLV met het oog op verwijdering van het grondgebeid – belangrijke wijziging

2.1. Toelaatbaarheidsdatum VLV verwijdering = zes maanden voor VI-datum

Voor de VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied geldt een afwijkende toelaatbaarheidsdatum.
De veroordeelde zonder recht op verblijf komt reeds in aanmerking voor de toekenning van deze modaliteit **vanaf zes maanden voor VI-datum (**= toelaatbaarheidsdatum ET), wat in vergelijking met de veroordeelden die recht op verblijf hebben een zeer gunstige toelaatbaarheidsdatum is.

2.2. Gevolgen van deze gunstige toelaatbaarheidsdatum

- *op het vlak van de uitvoerbaarheid ingeval van een vonnis tot toekenning van VLV verwijdering*

Deze gunstige toelaatbaarheidsdatum is gekozen naar analogie met wat voor deze categorie van veroordeelden bepaald is in de ministeriële omzendbrief betreffende de voorlopige invrijheidstelling (MO 1817). De veroordeelden zonder recht op verblijf zijn dus vroeg toelaatbaar tot de VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied, **maar** er is binnen de noodprocedure SUR een lange periode van uitvoerbaarheid voorzien om DVZ toch maximaal de mogelijkheid te geven deze veroordeelden rechtstreeks vanuit de gevangenis van het grondgebied te verwijderen.

Deze gunstige toelaatbaarheidsdatum moet dus samen gelezen worden met artikel 98/20, waarin de **uitvoerbaarheid** van de beslissing tot toekenning van de VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied wordt geregeld. Dit artikel bepaalt dat het vonnis tot toekenning van de VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied uitvoerbaar wordt op het ogenblik van de effectieve verwijdering of overbrenging naar een administratief detentiecentrum. Deze datum kan door DVZ worden gekozen tussen:

- **ten vroegste**: de toelaatbaarheidsdatum voor ET op voorwaarde dat het vonnis tot toekenning in kracht van gewijsde is getreden en
- **ten laatste**: 20 kalenderdagen na het bereiken van de toelaatbaarheidsdatum VI (= één derde van de straffen) of, indien de veroordeelde op het ogenblik van het vonnis tot toekenning reeds één derde van de straffen heeft ondergaan, twintig kalenderdagen na het in kracht van gewijsde treden van het vonnis.

Concreet betekent dit dat de betrokken veroordeelde voorafgaand aan de toelaatbaarheidsdatum VI uitsluitend effectief kan worden vrijgesteld, voor zover DVZ hem rechtstreeks vanuit de gevangenis kan verwijderen of overbrengen naar een administratief detentiecentrum. In de gevallen waarin de SUR

op ET-datum een beslissing tot toekenning neemt, beschikt DVZ dus in beginsel over een periode van zes maanden + 20 dagen om de verwijdering effectief te organiseren.

- *Op het vlak van elektronisch toezicht*

Deze gunstige tijdsvoorwaarde voor de vreemdeling zonder recht op verblijf, gaat ook gepaard met een **beperking om voor ET in aanmerking te komen**. De vreemdeling zonder recht op verblijf kan ingevolge het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 148/2017 van 21 december 2017 niet a priori van ET worden uitgesloten. Om echter te vermijden dat de vervroegde VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied zijn doel voorbij zou schieten door de toekenning van ET (wat de verwijdering door de DVZ ernstig bemoeilijkt of zelfs onmogelijk maakt), bepaalt de wet dat het ET aan een vreemdeling zonder recht op verblijf slechts kan worden toegekend voor zover de DVZ bevestigd heeft dat de betrokken vreemdeling niet onmiddellijk kan verwijderd of overgebracht worden. Om te vermijden dat er onzekerheid is over dit gegeven, is uitdrukkelijk bepaald dat de DVZ moet antwoorden binnen de tien dagen na daarom verzocht te zijn door de directeur.

De belangrijkste afwijking van de noodprocedure SUR ten opzichte van de bestaande bepalingen van de WERP situeert zich dus zonder twijfel bij de veroordeelde vreemdeling zonder recht op verbljif: hij komt reeds in aanmerking voor de VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied vanaf het bereiken van de toelaatbaarheidsdatum voor ET zodat DVZ over een ruime tijdsperiode kan beschikken om de verwijdering te organiseren, zodat zo veel mogelijk vreemdelingen zonder recht op verblijf via de “noodprocedure”-VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied in vrijheid kunnen worden gesteld.

C. Toekenningsvoorwaarden en tegenaanwijzingen

Artikel 98/13 bepaalt de voorwaarden en tegenaanwijzingen voor de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteiten. Dit artikel vormt, naast de versoepeling van de tijdvoorwaarde voor de VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied en het versnellen en vereenvoudigen van de procedure, in zekere zin de kern van de noodprocedure SUR. Door de toekenningsvoorwaarden en te beoordelen tegenaanwijzingen te herleiden tot de essentie, wordt immers beoogd de finaliteit van de wet (de overbevolking in de gevangenissen tot een controleerbaar niveau te brengen via het tot stand brengen van een vlottere uitstroom) te bereiken.

1. Toekenningsvoorwaarde (art. 98/13): verblijfplaats

De eerste toekenningsvoorwaarde betreft het beschikken over een “verblijfplaats”. Hiermee wordt niet noodzakelijk een adres bedoeld waar betrokkene in de bevolkingsregisters is ingeschreven of zal worden ingeschreven, maar wel een **adres waar de veroordeelde voor onbepaalde tijd kan verblijven**. De verificatie door de directeur van die voorwaarde behelst dus minstens het daadwerkelijk bestaan van dat adres, alsook het telefonisch of anderszins verifiëren of hij er effectief terecht kan.

Deze toekenningsvoorwaarde **dient uiteraard niet vervuld te zijn** voor de veroordeelde die om een **BD** verzoekt (en die dus in de gevangenis overnacht) en evenmin voor de veroordeelde zonder recht op verblijf voor wie een **VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied** wordt onderzocht. In dat laatste geval moet de veroordeelde immers in elke hypothese (dus ook als de toegekende VLV niet uitvoerbaar zou worden via een effectieve verwijdering rechtstreeks vanuit de gevangenis) het

grondgebied effectief verlaten (= algemene voorwaarde), zodat het contradictorisch zou zijn te eisen dat hij beschikt over een verblijfplaats in België. Ook in het geval van een **VLV met het oog op overlevering** dient de veroordeelde om evidente redenen niet over een verblijfplaats te beschikken: de veroordeelde zal immers rechtstreeks worden overgebracht naar een ander land met het oog op strafvervolging of strafuitvoering.

2. Tegenaanwijzing: ~~direct~~ concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden

Voor alle strafuitvoeringsmodaliteiten die worden beoordeeld onder de noodprocedure SUR is er slechts één te beoordelen tegenaanwijzing, nl. het feit dat er geen "**~~direct~~ concreet waarneembaar risico**" mag zijn "**voor de fysieke integriteit van derden**". Het gaat dus om een afwijkende omschrijving van de tegenaanwijzing die gehanteerd wordt in de gewone procedure voor de SUR en die spreekt van een "manifest risico voor de fysieke integriteit van derden". Met de afwijkende formulering wordt bedoeld dat er op het eerste gezicht (of "prima facie") geen risico mag bestaan in hoofde van de veroordeelde dat hij, eenmaal onder de te beoordelen modaliteit gesteld, een gevaar zou vormen voor de fysieke integriteit van derden.

In de vorige versie van de deze CB, werd volgende toelichting verstrekt bij deze tegenindicatie:
"*Om een extensieve interpretatie van deze tegenaanwijzing tegen te gaan, is ervoor gekozen om een duidelijke definitie van deze notie te integreren in de wet (art. 98/13, derde lid). In de definitie wordt verduidelijkt* ***op basis van welke informatie en dossierstukken*** *de beoordeling of er al dan niet sprake is van zo'n risico dient te gebeuren, het gaat om:*

- *de* ***actuele gedragingen van de veroordeelde*** *(d.w.z. de gedragingen onmiddellijk voorafgaand aan de beoordeling, waarmee bedoeld wordt: in voorkomend geval, het gedrag dat de veroordeelde tot op dat ogenblik stelde in detentie, het gerapporteerde gedrag tijdens de arrestatie, het gedrag op het ogenblik van de opsluiting, maar dus niet de gedragingen tijdens eventuele voorgaande detentieperiodes)*[7] *en*
- *de* ***dossierstukken*** *zoals die opgesomd worden in* ***artikel 98/16: informatie over het verblijfsadres, informatie van de huisgenoten bij ET, de maatschappelijke enquête die gevraagd wordt bij feiten van intrafamiliaal geweld, het afschrift van het strafregister, het afschrift van de vonnissen en arresten, de slachtofferfiches.***

Dit is te beschouwen als een ***exhaustieve*** *opsomming: behoudens wanneer de veroordeelde een veroordeling ondergaat voor geweldsfeiten (zie verder concreet), kunnen geen bijkomende stukken of adviezen worden opgevraagd. De achterliggende idee is dat de toekenning soepel moet kunnen gebeuren, zonder evenwel manifeste tegenindicaties op het vlak van de veiligheid van derden in het algemeen en in het bijzonder van het slachtoffer te kunnen negeren. Uiteraard geldt ook hier dat de tegenaanwijzing slechts mag worden aangenomen, voor zover er niet aan tegemoet gekomen kan worden door het opleggen van bijzondere voorwaarden*."

[7] In dossiers waar de veroordeelde **onmiddellijk** bij opsluiting in aanmerking komt voor één van de strafuitvoeringsmodaliteiten is het evident dat de beoordeling van de actuele gedragingen van de veroordeelde beperkt zal zijn tot het gerapporteerde gedrag bij de arrestatie en het vastgestelde gedrag op het ogenblik van de opsluiting.

!! Met de noodwet 2.0. werd de definitie van tegenindicatie echter verder ingeperkt !!

In eerste instantie wordt de term 'direct' waarneembaar risico vervangen door de term **'concreet' waarneembaar risico**, om bijkomend te verduidelijken dat er over het bestaan van het risico eigenlijk geen twijfel mag bestaan.

In tweede instantie wordt de **definitie** van het risico **op twee punten aangepast**.

- Enerzijds wordt er met de toevoeging '*gesteld sinds de veroordeling*' verder verduidelijkt wat er met 'actuele gedragingen' wordt bedoeld. Het moet dus gaan om een actuele en op recente (d.w.z. sinds de veroordeling gestelde) gedragingen gebaseerde risico-inschatting.

- Anderzijds, en daarbij aanleunend, wordt de verwijzing naar '*de stukken van het dossier bedoeld in artikel 98/16*' verder verfijnd. Die algemene verwijzing impliceerde immers dat de beoordeling van het risico gestoeld kan worden op elk element, wat niet de bedoeling was van de wetgever. De stukken waarop de strafuitvoeringsrechter zich kan baseren om de tegenindicatie te beoordelen worden daarom nu uitdrukkelijk beperkt tot:
  - de maatschappelijke enquête (indien deze voorhanden is)
  - het deel van het advies van de gevangenisdirecteur waarin deze de door hem relevant geachte elementen voor de beoordeling van het risico opneemt;
  - het advies van het openbaar ministerie (indien dit voorhanden is).

De wijziging wordt als volgt verantwoord in de memorie van toelichting:

"*Uit de rechtspraak van de strafuitvoeringsrechters in toepassing van de noodwet, zoals bevestigd door het Hof van Cassatie (Cass.14 oktober 2025, P.25.1279.N, Cass. 23 december 2025, P.25.1607.N) is gebleken dat de door de wetgever gewenste beperkende interpretatie van de tegenaanwijzing van het 'direct waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden' niet zijn effect bereikt. Met name door de verwijzing in de definitie naar alle stukken van het dossier bedoeld in artikel 98/16, leunt de interpretatie van het risico zoals deze door de rechter wordt gemaakt in bepaalde gevallen nog te sterk aan bij de interpretatie van de tegenaanwijzingen zoals deze golden voor de toepassing van de noodwet*."

Tot slot wordt in de memorie van toelichting herinnerd aan de wil van de wetgever om inbreuken op de drugwetgeving niet per definitie te beschouwen als een direct (voortaan concreet) waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden:

"DOC 56 0927/004 p. 61: *Voor de beoordeling van het direct waarneembaar risico voor de fysieke integriteit moet worden gekeken naar de actuele gedragingen van de veroordeelde naast de stukken in het dossier. Een drugsverslaving kan hier uiteraard deel van uitmaken, maar een drugsverslaving of bijvoorbeeld een veroordeling voor een drugsfeit is op zich onvoldoende om te zeggen dat de persoon per definitie een direct waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden uitmaakt. Deze inschatting moet worden aangevuld met*

andere elementen. Indien een persoon bijvoorbeeld recent nog een tuchtsanctie heeft gekregen voor druggerelateerd geweld, kan dit een van de aanvullende elementen zijn. Bovendien kan de SUR bij de toekenning van de modaliteit uiteraard wel de bijzondere voorwaarden opleggen die hij noodzakelijk acht om recidive te beperken, zoals bijvoorbeeld begeleiding voor een drugsproblematiek.

Deze aanpassing beoogt dus een beter beheersbare uitstroom te creëren om de druk van de gevangenissen te verlichten, zonder evenwel afbreuk te doen aan de veiligheid en de bescherming van de slachtoffers. Het is immers nog altijd in eerste instantie het risico t.a.v. die slachtoffers dat zal worden beoordeeld."

3. ***Bijzondere situatie: principiële onmogelijkheid om ET toe te kennen aan bepaalde veroordeelden wanneer het slachtoffer verblijft op het adres waar het ET zal doorgebracht worden***

De noodwet 1 voegt in de WERP een artikel 28/1 en 47/1 in, dat een principiële onmogelijkheid bevat voor de SUR en SURB om aan bepaalde veroordeelden het elektronisch toezicht toe te kennen indien het slachtoffer verblijft op de plaats waar het elektronisch toezicht zal worden doorgebracht.

Deze principiële onmogelijkheid geldt voor de veroordeelden die een straf ondergaan voor volgende feiten:

- feiten bedoeld in de artikelen 405ter (intrafamiliale gewelddaden), 409 (genitale verminking vrouwen), 417/2 tot 417/4 (foltering en mensonterende behandeling), 425 tot 427 (opzettelijk onthouden van voedsel of verzorging) en 433septies (mensenhandel met het oog op seksuele exploitatie van minderjarigen) van het oud Strafwetboek of de daarmee overeenstemmende feiten bedoeld in de artikelen 100 (doodslag op een minderjarige of persoon in kwetsbare toestand), 112 tot 118, 120 tot 126, 129 en 130 (foltering, onmenselijke en onterende behandeling), 200 (gewelddaden gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand), 201 (intrafamiliale gewelddaden), 206 tot 211 (vrouwelijke genitale verminking), 260 (verzwaarde mensenhandel en mensensmokkel), 333 tot 337 (gebrek aan voeding of verzorging) van het nieuw Strafwetboek

- feiten bedoeld in de artikelen 417/16 tot 417/19, 417/24 tot 417/28, 417/33, 417/34, 417/41, 417/43 tot 417/47 van het oud Strafwetboek, of de daarmee overeenstemmende feiten bedoeld in de artikelen 143 tot 146 (niet-consensuele handelingen ten nadele van minderjarigen, incest en niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen), 151 tot 155 (bepaalde handelingen van seksuele uitbuiting van minderjarigen), 160 en 161 (exploitatie van de ontucht of prostitutie van een minderjarige), 168 (aanzetten tot het plegen van ontucht of tot exploitatie van de prostitutie van een minderjarige in het openbaar of door enig reclamemiddel), 171 tot 174 (misdrijven m.b.t. beelden van seksueel misbruik van minderjarigen) van het nieuw Strafwetboek (NB. voor de feiten onder dit streepje is overeenkomstig artikel 32 van de WERP een gespecialiseerd advies vereist, zodat veroordeelden voor deze feiten sowieso uitgesloten zijn van de noodprocedure);

- feiten die gepleegd zijn in een context van intrafamiliaal geweld.

Deze onmogelijkheid is van toepassing op :

- de veroordeelden met straftotaal boven drie jaar[8];
- de veroordeelden met straftotaal van drie jaar of minder, zowel wanneer zij vallen onder de standaardprocedure als onder de noodprocedure.

De SUR of SURB moet deze onmogelijkheid toepassen voor alle ~~gekende~~ slachtoffers van deze feiten, en niet enkel voor de slachtoffers die een slachtofferfiche hebben ingevuld.

De SUR of SURB kunnen uitzonderlijk van deze onmogelijkheid afwijken indien de uitvoering van het elektronisch toezicht op het adres waar het slachtoffer van de feiten verblijft geen gevaar voor het slachtoffer met zich meebrengt. In dat geval dient deze beslissing met bijzondere redenen omkleed te zijn.

Deze bepaling geeft uitvoering aan het Regeerakkoord dat stelt dat het voor veroordeelden van intrafamiliaal geweld, incest, tienerpooierschap en kindermisbruik onmogelijk moet zijn om hun straf met enkelband uit te zitten op een adres waar ook slachtoffers verblijven.

Omdat de in het Regeerakkoord vermelde categorieën niet zomaar te vatten zijn in éénduidige ermee overeenstemmende categorieën, werd in de WERP een reeks van strafbaarstellingen opgenomen waarvoor deze onmogelijkheid geldt.
Voor **intrafamiliaal geweld** was het echter niet mogelijk om naar bepaalde artikelen van het Strafwetboek te verwijzen. Intrafamilaal geweld is immers geen strafbaarstelling op zich. ~~Of de gepleegde feiten betrekking hebben op intrafamilaal geweld, zal dus aan de hand van het vonnis of arrest moeten worden nagegaan. De COL 3/2006 inzake de definitie van intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten omschrijft dit op algemene wijze als volgt: "*Wordt als intrafamiliaal geweld beschouwd iedere vorm van fysiek, seksueel, psychisch of economisch geweld tussen leden van een zelfde familie, ongeacht hun leeftijd.*".~~
~~De directeur zal een eerste interpretatie doen of de feiten betrekking hebben op intrafamiliaal geweld en kan bij twijfel steeds het parket contacteren. Voor toekomstige dossiers zal het parket een classicatiecode IFG toevoegen zodat deze dossiers onmiddellijk herkenbaar zijn voor de diensten van de gevangenis.~~ Het openbaar ministerie nam het echter op zich om deze dossiers van een specifieke code ("tag") te voorzien. U zal dus kunnen opmaken uit het opsluitingsstuk of er al dan niet sprake is van feiten gepleegd in de context van intrafamilaal geweld. In geval van twijfel, kan u nog steeds contact opnemen met het tenuitvoerleggende parket. (Finaal zal het uiteindelijk aan de SUR(B) toekomen om te oordelen of de gepleegde feiten betrekking hebben op intrafamiliaal geweld.)

De wet bepaalt dat uitzonderlijk van deze onmogelijkheid kan worden afgeweken indien de uitvoering van het elektronisch toezicht op het adres waar het slachtoffer van de feiten verblijft geen gevaar voor het slachtoffer met zich meebrengt. Er kunnen elementen in het dossier aanwezig zijn of er kan uit een maatschappelijke enquête blijken dat er een traject is afgelegd door veroordeelde en slachtoffer dat maakt dat kan worden vastgesteld dat er voldoende garanties zijn die maken dat het elektronisch toezicht alsnog op het adres van het slachtoffer veilig ten uitvoer kan worden gelegd. Dit zal steeds bijzonder gemotiveerd moeten worden in het advies van de directeur en in de beslissing van de SUR(B).

[8] Deze principiële onmogelijkheid om aan bepaalde veroordeelden het elektronisch toezicht toe te kennen indien het slachtoffer verblijft op de plaats waar het elektronisch toezicht zal worden doorgebracht is ook geïntegreerd in de CB 161.

D. Het advies van de directeur en de gevolgen van een positief advies voor ET en VI

1. VI en VLV met het oog op verwijdering of overlevering: ambtshalve advies

Een eerste belangrijk verschil met de gewone procedure voor de SUR is dat de **VI** en **de VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied of met oog op overlevering** door de SUR niet worden toegekend op verzoek van de veroordeelde, maar op **ambtshalve advies** van de directeur. De veroordeelde dient voor deze modaliteiten dus niet langer een verzoek in te dienen, maar de directeur start de procedure in alle gevallen en **automatisch** op zodra de veroordeelde zich **op twee maanden voor de toelaatbaarheidsdatum bevindt** (ook ten aanzien van de veroordeelde die zich onder ET bevindt).

2. ET en BD: altijd advies directeur

Een tweede belangrijk verschil met de gewone procedure voor de SUR is dat de **directeur bij aanvraag ET/BD altijd** een **advies** dient uit te brengen in de noodprocedure SUR.

De **procedure "vanuit vrijheid"** of "zonder advies directeur" zoals geregeld in artikel 29, § 2/1, WERP waarbij bepaalde veroordeelden die bij opsluiting onmiddellijk in de tijdsvoorwaarden zijn voor ET en BD en mits zelfaanbod, onmiddellijk in strafopschorting konden gaan en vanuit vrijheid zelf hun dossier dienden samen te stellen, is immers tijdens de geldingsduur van de noodprocedure SUR **niet meer van toepassing**. Ter compensatie is voorzien in een alternatieve regeling van strafopschorting van rechtswege (art. 98/17): zie punt 4.

3. Dossier directeur: beperkte samenstelling

De inhoud van het door de directeur samen te stellen **dossier** en zijn op te stellen **advies** in het kader van de noodprocedure is verschillend van het dossier en advies in de gewone procedure voor de SUR. (Zie Deel 2).

4. Opschorting tenuitvoerlegging straf: ander systeem

4.1. Achterliggende idee

In de noodwet 1 is een procedure uitgetekend die moet toelaten dat een beslissing door de SUR genomen wordt op het ogenblik dat de veroordeelde zich effectief in de tijdsvoorwaarden bevindt. Dit zal echter niet in alle gevallen mogelijk zijn, ofwel omdat de veroordeelde al meteen bij opsluiting of kort nadien in de tijdsvoorwaarden is, ofwel omdat de SUR de termijn van orde om een vonnis te vellen (één maand vanaf de ontvangst van het advies van de directeur) niet zou respecteren. De opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf is in die gevallen een vorm van 'tegemoetkoming' aan de veroordeelde die niet **tijdig een beslissing van de SUR** kan verkrijgen, zodat hij tenminste in vrijheid kan wachten op die beslissing.

4.2. Zowel in procedure ET als VI

Anders dan onder het buiten toepassing gestelde art. 29, § 2/1, WERP (procedure zonder advies van de directeur) vindt de opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf binnen de

"noodprocedure SUR" zowel toepassing in de procedure **ET** als in de procedure **VI** (maar dus *niet* in de procedure BD en de procedure VLV verwijdering grondgebied of overlevering).

4.3. Voorwaarden

De tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf wordt opgeschort indien cumulatief voldaan is aan volgende voorwaarden:

- de directeur formuleert een **positief advies** (d.i. een voorstel tot toekenning van de modaliteit) t.a.v. de SUR;
- de veroordeelde heeft de **toelaatbaarheidsdatum** van de betrokken strafuitvoeringsmodaliteit **bereikt;**
- In geval van procedure VI, de veroordeelde **ondergaat zijn straf in de gevangenis** (met inbegrip van beperkte detentie). De tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf wordt daarentegen niet opgeschort indien de directeur een positief advies VI formuleert voor een veroordeelde die onder ET staat.

I

4.4. Eenmalig per modaliteit: enkel bij eerste verzoek ET en eerste ambtshalve advies VI

De wet bepaalt uitdrukkelijk dat de opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf, **per modaliteit**, **eenmalig** is. Bij een volgend positief advies voor dezelfde strafuitvoeringsmodaliteit waarvoor de veroordeelde de toelaatbaarheidsdatum bereikt heeft, wordt de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf niet opnieuw opgeschort.

4.5. Einde van de opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf

In de **procedure ET** neemt de strafopschorting bij afwijzing ET een einde op het ogenblik dat het vonnis in kracht van gewijsde treedt, en bij toekenning ET neemt ze een einde op het ogenblik van de effectieve aansluiting van het ET.

De strafopschorting neemt in de **procedure VI** zowel bij afwijzing als bij toekenning van rechtswege een einde op het ogenblik dat het vonnis van de strafuitvoeringsrechter in kracht van gewijsde treedt.

4.6. Vergelijking met de gekende strafopschorting SUR art. 29, § 2/1 WERP

De binnen de "noodprocedure SUR" voorziene van rechtswege opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf is enerzijds beperkter en anderzijds uitgebreider qua toepassingsgebied dan de strafopschorting bedoeld in artikel 29, § 2/1 van de WERP. Ze is **beperkter** omdat een positief advies van de directeur vereist is om ervan te genieten. Ze is **uitgebreider** omdat de toepasselijkheid niet beperkt is tot de hypothese van zelfaanbod, omdat de toepassingsvoorwaarden niet enkel beoordeeld worden op het ogenblik van opsluiting, maar op elk gegeven ogenblik vervuld kunnen zijn en, tot slot, omdat ze, zoals gezegd, ook kan worden toegekend in de procedure VI (voor zover de veroordeelde zich in de gevangenis bevindt).

Een belangrijk verschil is dat de veroordeelde niet zelf zijn dossier moet samenstellen; de directeur brengt **in alle gevallen** een **advies** uit en dit advies, voor zover positief, vormt zelfs de voorwaarde opdat de strafopschorting kan worden toegekend.

Net zoals bij de strafopschorting bedoeld in artikel 29, § 2/1 van de WERP is bepaald dat de **verjaring** van de straffen niet loopt tijdens de strafopschorting binnen de "noodprocedure SUR".

Ook identiek ten opzichte van de strafopschorting bedoeld in artikel 29, § 2/1, van de WERP, is de mogelijkheid voor de procureur des Konings van het rechtsgebied waar de veroordeelde zich bevindt of voor het openbaar ministerie bij de SURB om de **onmiddellijke opsluiting** te bevelen van de veroordeelde die tijdens de strafopschorting de fysieke integriteit van derden ernstig in gevaar zou brengen of een gevaar op onttrekking zou stellen. Hetzelfde geldt voor de afwikkeling en de gevolgen van die beslissing van het openbaar ministerie.

E. Het advies van het OM

Ook in de noodprocedure SUR heeft het openbaar ministerie een facultatieve adviesbevoegdheid. Het **toepassingsgebied** van het facultatieve advies werd evenwel **beperkt** tot de tegenaanwijzing van het bestaan van een ~~direct~~ concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden. De adviestermijn werd met de noodwet 1 ingekort tot vijf (in plaats van tien) werkdagen na de ontvangst van het advies van de directeur, maar werd met de noodwet 2 terug op **tien werkdagen** gebracht.

F. De vereenvoudigde procedure voor de SUR

De procedure voor de SUR werd aanzienlijk vereenvoudigd:

- De procedure verloopt in alle gevallen **schriftelijk**. Er wordt niet voorzien in de mogelijkheid om een hoorzitting te organiseren.
- De SUR dient een beslissing te nemen binnen **één maand.**
- Enkel in de **VI-procedure** in dossiers waarin de veroordeelde een veroordeling ondergaat voor bepaalde **geweldsfeiten** kan de SUR, wanneer hij oordeelt dat het dossier niet in staat is bijkomende informatie vragen aan de veroordeelde of de directeur of een maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsverslag vragen aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen. In dat geval wordt de beslissingstermijn met **één maand verlengd.**

G. Eén bijkomende facultatieve herroepingsgrond en één bijkomende verplichte herroepingsgrond

De noodprocedure SUR voorziet, ten opzichte van de gewone procedure, een bijkomende, facultatieve herroepingsgrond (aanvulling van artikel 64), nl. de niet-naleving van de algemene voorwaarde de **slachtoffers** niet lastig te vallen.

Specifiek voor de veroordeelden zonder recht op verblijf die in vrijheid werden gesteld via de toekenning van een **VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied**, voorziet de noodprocedure SUR in een verplichte aanhangigmaking door OM en een verplichte herroeping (zonder zitting) door de SUR bij de vaststelling dat de algemene voorwaarde om het grondgebied te verlaten en er tijdens de proeftijd niet naar terug te keren zonder in orde te zijn met de verblijfswetgeving en zonder toelating van de SUR, niet werd nageleefd.

DEEL 2: De procedure concreet

Twee inleidende opmerkingen

- In deze collectieve brief wordt niet ingegaan op het gebruik van GEJO/JustCase. De geldende instructies hieromtrent blijven ook in de noodprocedure van toepassing.
- In deze collectieve brief wordt in de eerste plaats gefocust op de noodprocedure. De CB 161 blijft van toepassing voor topics die hier niet behandeld worden

I. Beslissingsboom: op wie is de noodprocedure van toepassing ?

Beslissingsboom noodprocedure voor veroordeelden met vrijheidsstraffen waarvan het uitvoerbaar gedeelte drie jaar of minder, maar zes maanden of meer bedraagt

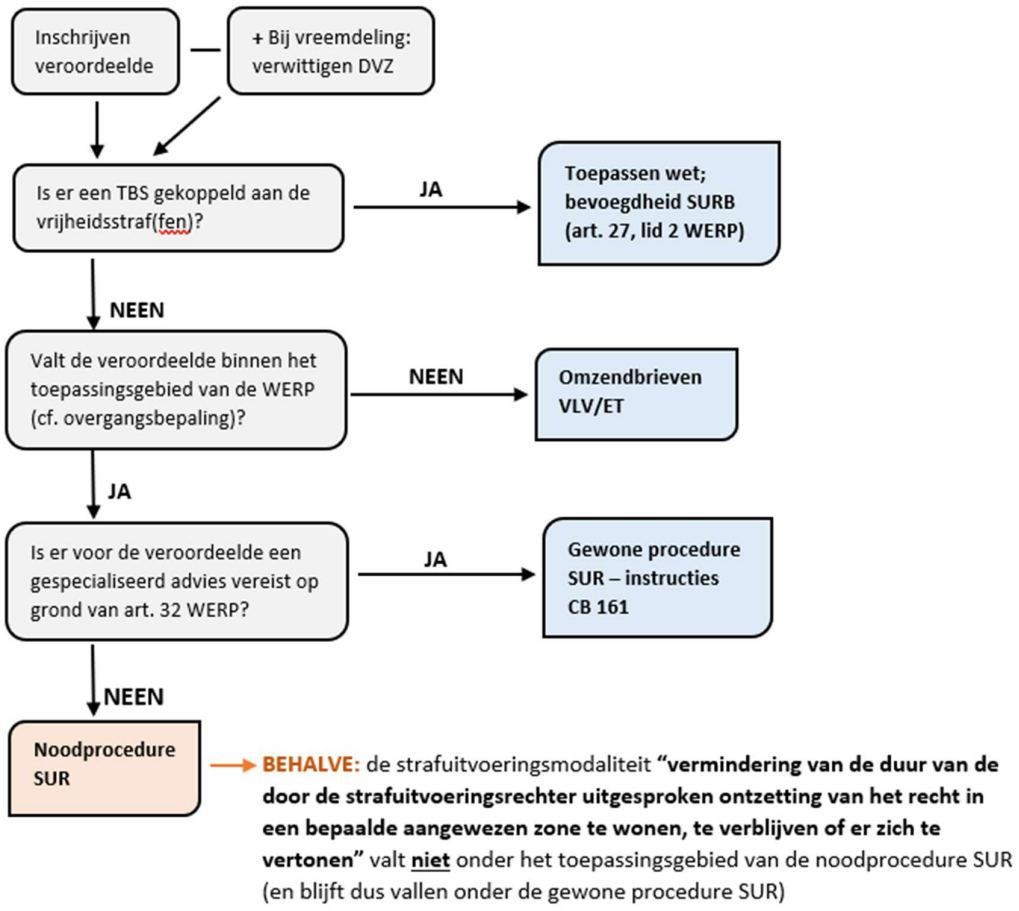

II. De procedure op het niveau van de directeur

A. Opstart procedure BD en ET

1. Schriftelijk verzoek veroordeelde

Drie maanden (in tegenstelling tot de vier maanden in de gewone procedure) voordat de veroordeelde zich in de tijdsvoorwaarden bevindt om te genieten van van een BD of ET, of indien deze termijn niet gerespecteerd kan worden, onmiddellijk, licht de directeur de veroordeelde schriftelijk in van de mogelijkheid om een aanvraag ET of BD in te dienen. Indien de veroordeelde een BD of ET wenst aan te vragen, dient hij zijn schriftelijk verzoek in op de griffie van de gevangenis.

De griffie van de gevangenis zendt het schriftelijk verzoek binnen 24 uut over aan de griffie van de SURB en bezorgt een afschrift aan de directeur.

2. Bijzondere situaties

2.1 Veroordeling voor feiten bedoeld in de artikelen 405ter, 409, 417/2 tot 417/4, 425 tot 427 en 433septies van het oud Strafwetboek of de daarmee overeenstemmende feiten bedoeld in de artikelen 100, 112 tot 118, 120 tot 126, 129 en 130, 200, 201, 206 tot 211, 260, 333 tot 337 van het nieuw Strafwetboek of voor feiten die gepleegd zijn in een context van intrafamiliaal geweld : verplichte aanvraag maatschappelijke enquête bij aanvraag ET

Voor deze feiten geldt dus de hierboven besproken principiële onmogelijkheid om het ET te ondergaan op het adres waar het slachtoffer van die feiten verblijft.

Indien het verzoek ET uitgaat van een veroordeelde die een straf ondergaat voor:

- feiten gepleegd in de context van intrafamiliaal geweld[9] of
- voor feiten bedoeld in de artikelen 405ter (intrafamiliale gewelddaden), 409 (genitale verminking vrouwen), 417/2 tot 417/4 (foltering en mensonterende behandeling), 425 tot 427 (opzettelijk onthouden van voedsel of verzorging) en 433septies (mensenhandel met het oog op seksuele exploitatie van minderjarigen) van het Strafwetboek[10], of de daarmee overeenstemmende feiten bedoeld in de artikelen 100 (doodslag op een minderjarige of persoon in kwetsbare toestand), 112 tot 118, 120 tot 126, 129 en 130 (foltering, onmenselijke en onterende behandeling), 200 (gewelddaden gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand), 201 (intrafamiliale gewelddaden), 206 tot 211 (vrouwelijke genitale verminking), 260 (verzwaarde mensenhandel en mensensmokkel), 333 tot 337 (gebrek aan voeding of verzorging) van het nieuw Strafwetboek

moet de directeur een **maatschappelijke enquête (ME)** vragen aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen om de principiële onmogelijkheid voor het uitvoeren van een ET op de plaats waar het slachtoffer verblijft en een eventuele afwijking op deze onmogelijkheid, die uitzonderlijk zal zijn, te kunnen beoordelen.

[9] Zie Deel 1, II, C. 3, over de wijze waarop de dossiers IFG kunnen worden geïdentificeerd.

[10] De artikelen 417/16 tot 417/19, 417/24 tot 417/28, 417/33, 417/34, 417/41, 417/43 tot 417/47 van het oud Strafwetboek of de daarmee overeenstemmende artikelen 143 tot 146, 151 tot 155, 160 en 161, 168, 171 tot 174 van het nieuw Strafwetboek worden hier niet vermeld omdat deze deel uitmaken van de categoriebepaling "veroordeelden voor zedenmisdrijven", waarop de noodprocedure niet van toepassing is (zie. deel 1, punt I, C).

Bij die aanvraag van de ME:

- wordt de aandacht gevestigd op het feit dat het een dossier betreft waarin de principiële onmogelijkheid geldt om het ET uit te voeren op het adres waar een slachtoffer van die feiten verblijft;
- wordt ook de identiteit van het slachtoffer/de slachtoffers[11] meegedeeld;
- wordt in voorkomend geval ook het resultaat van de controle van het gegeven of een slachtoffer al dan niet is ingeschreven op het voorgestelde ET-adres[12] meegedeeld.

Enkel wanneer het in het concrete geval niet nuttig blijkt (hiermee wordt gedoeld op situaties waarin de aanvraag manifest geen zin zou hebben bv. omdat de veroordeelde alleen zal verblijven op het voorgestelde ET-adres en er geen opvangmilieu is), dient geen maatschappelijke enquête te worden gevraagd. Dit moet dan wel worden gepreciseerd in het advies van de directeur.

~~Voor toekomstige dossiers zal het parket een classificatiecode IFG toevoegen zodat deze dossiers onmiddellijk herkenbaar zijn voor de diensten van de gevangenis. Voor de dossiers waarin deze classificatiecode IFG nog niet is opgenomen zal de psychosociale dienst nakijken of de feiten gepleegd zijn in een context van intrafamiliaal geweld. Bij twijfel hierover kan het tenuitvoerleggende parket worden bevraagd.~~

2.2 Verzoek uitgaande van een veroordeelde zonder recht op verblijf

- Wanneer een verzoek tot toekenning van een **BD** uitgaat van een veroordeelde zonder recht op verblijf, licht de griffie DVZ hiervan in. Voor het overige loopt de procedure gewoon verder zoals bij veroordeelden met recht op verblijf.

- Wanneer het verzoek tot toekenning van een **ET** uitgaat van een veroordeelde zonder recht op verblijf, dient herinnerd te worden aan het feit dat zelfs wanneer de veroordeelde beantwoordt aan de algemene toekenningsvoorwaarden voor ET, hij slechts voor ET in aanmerking komt, **voor zover de DVZ uitdrukkelijk bevestigt dat de veroordeelde niet onmiddellijk kan verwijderd of overgebracht worden**.

  Bijgevolg, wanneer het verzoek ET uitgaat van een veroordeelde zonder recht op verblijf, neemt de directeur onmiddellijk contact op met DVZ om na te gaan of de veroordeelde onmiddellijk verwijderd zal worden of zal worden overgebracht naar een administratief detentiecentrum. DVZ beantwoordt deze vraag binnen tien kalenderdagen, te rekenen vanaf de aanvraag.

  Drie situaties kunnen zich voordoen:
  - DVZ antwoordt dat de veroordeelde onmiddellijk zal worden verwijderd of overgebracht naar een administratief detentiecentrum: de directeur voegt dit antwoord toe aan zijn dossier voor de SUR en vermeldt in zijn advies dat de veroordeelde niet in aanmerking komt voor de toekenning van een ET (zie Deel 2, punt II, C.);

[11] Indien er geen zekerheid zou zijn over de **identiteit van het/de slachtoffer(s)** van die feiten omdat het vonnis/arrest nog niet beschikbaar is in JustCase, zal dit vonnis/arrest eerst moeten worden opgevraagd.
[12] Om te controleren **of een slachtoffer** van voormelde feiten **al dan niet is ingeschreven op het voorgestelde ET-adres**, hebben de door de directeur-generaal aangewezen personeelsleden toegang tot het Rijksregister.

- DVZ antwoordt dat de veroordeelde niet onmiddellijk zal worden verwijderd of overgebracht naar een administratief detentiecentrum: de veroordeelde komt in aanmerking voor de toekenning van ET; de directeur hoort de veroordeelde en stelt een dossier samen (zie Deel 2, punt, II, C);
- DVZ antwoordt niet binnen de termijn van 10 dagen: de veroordeelde komt in aanmerking voor de toekenning van ET; de directeur hoort de veroordeelde en stelt een dossier samen (zie Deel 2, punt II, C).

3. Termijn advies directeur

De directeur formuleert een voorstel tot toekenning of afwijzing omtrent de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit **binnen de maand** na de ontvangst van het afschrift van het verzoek.

NB Wanneer het verzoek uitgaat van een veroordeelde zonder recht op verblijf, dient de directeur binnen diezelfde termijn zijn advies uit te brengen, maar kan dit advies pas worden uitgebracht vanaf ontvangst van het antwoord van DVZ of bij het verstrijken van de antwoordtermijn van 10 kalenderdagen.

Te gebruiken bijlagen:
- Informeren veroordeelde: bijlage 1
- Schriftelijk verzoek veroordeelde BD: bijlage 2
- Schriftelijk verzoek veroordeelde ET: bijlage 3
- Aanvraag maatschappelijke enquête: bijlage 4
- DVZ: ~~bijlage 5~~ nieuwe bijlage “DVZ - adviesvraag”

B. Opstart procedure VI en VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied en overlevering

1. Ambtshalve advies van de directeur

In tegenstelling tot bij ET en BD (en in tegenstelling tot wat voorzien is in het bestaande art. 30 WERP dat blijft gelden voor de dossiers met gespecialiseerd advies), worden de **VI** en **de VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering** niet toegekend op verzoek van de veroordeelde, maar op **ambtshalve advies** van de directeur.

Dit advies dient voor elke veroordeelde te worden uitgebracht **uiterlijk twee maanden**

- voorafgaand aan de VI-datum (één derde van de straffen) indien het advies betrekking heeft op **VI of VLV met het oog op overlevering**. Dit advies dient ook ambtshalve uitgebracht te worden voor de veroordeelden die reeds onder ET staan.

- voorafgaand aan de toelaatbaarheidsdatum voor ET (zes maanden voor VI-datum) indien het advies betrekking heeft op **VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied.** *NB*. Aangezien voor de VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied de effectieve verwijderbaarheid geen toekenningsvoorwaarde inhoudt en de veroordeelde zelf geen

verzoek dient te formuleren, moet er dus **voor elke veroordeelde zonder recht op verblijf een procedure VLV met het oog op verwijdering worden opgestart**.

Indien deze termijn niet gerespecteerd kan worden, moet het ambtshalve advies onmiddellijk worden uitgebracht.

Om deze termijnen te respecteren, informeert de griffie van de gevangenis de directeur **vier maanden** voor VI-datum en voor veroordeelden zonder recht van verblijf vier maanden voor ET-datum dat een advies zal moeten worden uitgebracht. Dit moet toelaten dat de directeur in staat is om tijdig een advies op te stellen, in het bijzonder wanneer hij ook nog een maatschappelijke enquête moet vragen omdat de veroordeelde een straf ondergaat voor feiten van intrafamiliaal geweld (zie punt 2.1).

2. Bijzondere situaties

2.1 Veroordeling voor feiten van intrafamiliaal geweld: verplichte aanvraag maatschappelijke enquête bij procedure VI

Indien het ambtshalve advies VI betrekking heeft op een veroordeelde die een straf ondergaat voor **feiten gepleegd in de context van intrafamiliaal geweld**[13], **moet** er een maatschappelijke enquête (ME) worden gevraagd aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen met het oog op het verkrijgen van noodzakelijke informatie over het onthaalmilieu waar de voorwaardelijke invrijheidstelling zal plaatsvinden, **tenzij** dat in het concrete geval niet nuttig zou zijn (situaties waarin dat manifest geen zin zou hebben, bvb. omdat betrokkene alleen zal verblijven op het voorgestelde VI-adres en er geen opvangmilieu *is)*.

~~Voor toekomstige dossiers zal het parket een classificatiecode IFG toevoegen zodat deze dossiers onmiddellijk herkenbaar zijn voor de diensten van de gevangenis. Voor de dossiers waarin deze classificatiecode IFG nog niet is opgenomen zal de psychosociale dienst nakijken of de feiten gepleegd zijn in een context van intrafamiliaal geweld. Bij twijfel hierover kan het tenuitvoerleggende parket worden bevraagd.~~

NB. De verplichting om een ME te vragen bij VI is dus beperkter dan bij ET.

2.2 Ambtshalve advies bij VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied

Wanneer de directeur een ambtshalve advies formuleert met betrekking tot de toekenning van een VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied, licht de griffie van de gevangenis DVZ hiervan in zodat deze dienst de voorbereidingen kan opstarten voor de verwijdering van de veroordeelde.

Te gebruiken bijlagen:

- Aanvraag maatschappelijke enquête: bijlage 4
- DVZ: ~~bijlage 5~~ nieuwe bijlage “DVZ - adviesvraag”

[13] Zie Deel 1, II, C. 3, over de wijze waarop de dossiers IFG kunnen worden geïdentificeerd.

C. *Dossier en advies directeur*

Wanneer de directeur een advies dient uit te brengen zoals voorzien in de voorgaande punten A (ET en BD) en B (VI en VLV verwijdering of overlevering) , **hoort hij** de veroordeelde en **stelt hij een dossier samen**.

De samenstelling van het dossier door de directeur is verschillend ten opzichte van het dossier bepaald in artikel 31 WERP. Het wordt hier beperkt tot de stukken waarvoor de directeur verantwoordelijk kan worden geacht (opsluitingsfiche en advies van de directeur) en tot die informatie die noodzakelijk is om de strafuitvoeringsmodaliteit te beoordelen aan de hand van de beperkte toekenningsvoorwaarden.

Om zijn **advies** op te stellen en om de noodzaak voor het opleggen van individuele voorwaarden te beoordelen, raadpleegt de directeur volgende documenten, voor zover ze beschikbaar zijn:

- De **slachtofferfiches**
- De **vonnissen en arresten**
- Het **uittreksel uit het strafregister.**

De directeur moet deze documenten niet zelf opladen (dit is de taak van de griffie van de SURB, zie punt D) en moet ze ook niet opvragen als ze niet beschikbaar zijn[14].

Het **dossier** van de directeur omvat volgende documenten:

- een afschrift van de **opsluitingsfiche,** met vermelding van de toelaatbaarheidsdatum van de te beoordelen strafuitvoeringsmodaliteit;

- het **advies van de directeur** dat volgende elementen bevat:

  - in de procedure ET:
    - informatie over het ET-adres;
    - het akkoord van de meerderjarige huisgenoten op dat adres;
    - indien het verzoek ET uitgaat van een veroordeelde zonder recht op verblijf: het advies van de DVZ over het al dan niet onmiddellijk kunnen verwijderen;
    - indien de feiten gepleegd zijn in de context van intrafamiliaal geweld of voor feiten bedoeld in de artikelen 405ter, 409, 417/2 tot 417/4, 425 tot 427 en 433septies van het oud Strafwetboek of de daarmee overeenstemmende feiten bedoeld in de artikelen 100, 112 tot 118, 120 tot 126, 129 en 130, 200, 201, 206 tot 211, 260, 333 tot 337 van het nieuw Strafwetboek: de gevraagde ME. Indien het aanvragen van een ME in het concrete geval niet nuttig is, wordt de reden hiervan vermeld;
    - de elementen die de directeur relevant acht voor de beoordeling van de tegenaanwijzing van het ~~direct~~ concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden.

[14] Behalve in de procedure ET waarin een verplichte maatschappelijke enquête moet worden gevraagd en het opvragen van het vonnis/arrest nodig is om de identiteit van het slachtoffer/de slachtoffers vast te stellen. Zie voetnoot 11.

- in de procedure BD:
  - precieze info over de professionele, opleidings- of familiale belangen die zijn aanwezigheid buiten de gevangenis vereisen;
  - de elementen die de directeur relevant acht voor de beoordeling van de tegenaanwijzing van het ~~direct~~ concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden.

- In de procedure VI:
  - Informatie over het voorgestelde verblijfsadres;
  - indien de feiten gepleegd zijn in de context van intrafamiliaal geweld: de gevraagde ME. Indien het aanvragen van een ME in het concrete geval niet nuttig is, wordt de reden hiervan vermeld;
  - de elementen die de directeur relevant acht voor de beoordeling van de tegenaanwijzing van het ~~direct~~ concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden.

- In de procedure VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied:
  - de elementen die de directeur relevant acht voor de beoordeling van de tegenaanwijzing van het ~~direct~~ concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden;
  - de informatie over het verblijfsstatuut van de veroordeelde.

- In de procedure VLV met het oog op overlevering:
  - de elementen die de directeur relevant acht voor de beoordeling van de tegenaanwijzing van het ~~direct~~ concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden.

Met betrekking tot deze elementen van het dossier, kunnen volgende verduidelijkingen worden gegeven:

- **Akkoord van de huisgenoten (ET)**: De gevangenis neemt telefonisch contact met de persoon die door de veroordeelde wordt aangewezen. De vraag wordt gesteld aan die persoon of hij akkoord is dat de veroordeelde het ET ondergaat op dat adres en of de eventuele andere meerderjarige huisgenoten eveneens akkoord zijn. Men moet niet alle huisgenoten afzonderlijk bevragen. Het resultaat wordt verwerkt in het advies van de directeur, behoudens in de dossiers waarin een ME moet worden gevraagd (dossiers van intrafamiliaal geweld en voor feiten bedoeld in de artikelen 405ter, 409, 417/2 tot 417/4, 425 tot 427 en 433septies van het oud Strafwetboek of de daarmee overeenstemmende feiten bedoeld in de artikelen 100, 112 tot 118, 120 tot 126, 129 en 130, 200, 201, 206 tot 211, 260, 333 tot 337 van het nieuw Strafwetboek),

- **Principiële onmogelijkheid om aan bepaalde veroordeelden het elektronisch toezicht toe te kennen indien het slachtoffer verblijft op de plaats waar het elektronisch toezicht zal worden doorgebracht:**
  Deze onmogelijkheid geldt voor feiten gepleegd in de context van intrafamiliaal geweld en voor feiten bedoeld in de artikelen 405ter, 409, 417/2 tot 417/4, 425 tot 427 en 433septies van het oud Strafwetboek of de daarmee overeenstemmende feiten bedoeld in de artikelen 100, 112 tot 118, 120 tot 126, 129 en 130, 200, 201, 206 tot 211, 260, 333 tot 337 van het nieuw Strafwetboek.

Ter herinnering:

- Om **de identiteit van het/de slachtoffer(s)** te kennen, kan het nodig zijn het vonnis/arrest van veroordeling op te vragen als dit nog niet beschikbaar zou zijn in JustCase;
- om te controleren **of een slachtoffer** van voormelde feiten **al dan niet is ingeschreven op het voorgestelde ET-adres**, hebben de door de directeur-generaal aangewezen personeelsleden toegang tot het Rijksregister.

Indien een veroordeelde één van bovenstaande feiten gepleegd heeft, kunnen er zich volgende situaties voordoen:

- De veroordeelde verzoekt om het ET te kunnen ondergaan **op een ander adres dan waar het slachtoffer van de feiten verblijft**: de directeur vraagt een maatschappelijke enquête en na ontvangst ervan, beoordeelt de directeur de aanvraag (voorgestelde adres, akkoord meerderjarige huisgenoten, ~~direct~~ concreet waarneembaar risico fysieke integriteit van derden). Indien het een eerste verzoek ET betreft, de directeur een positief advies geeft en de veroordeelde de tijdsvoorwaarden voor ET bereikt : de veroordeelde geniet de strafopschorting van rechtswege.

- De veroordeelde verzoekt om het ET te kunnen ondergaan **op het adres waar het slachtoffer van de feiten verblijft**: de directeur vraagt een maatschappelijke enquête; na ontvangst ervan, onderzoekt de directeur het ~~direct~~ concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden en geeft hieromtrent zijn beoordeling mee. Ongeacht of uit de maatschappelijke enquête blijkt dat de uitvoering van het elektronisch toezicht op het adres waar het slachtoffer van de feiten verblijft wel of geen gevaar meebrengt voor het slachtoffer, geeft de directeur met betrekking tot de voorgestelde verblijfplaats een **negatief advies**. Het komt overeenkomstig artikel 28/1 WERP immers enkel aan de strafuitvoeringsrechter toe om uitzonderlijk ET toch toe te kennen op het adres waar het slachtoffer verblijft en hier eventueel voorwaarden aan te verbinden. De directeur kan op deze beslissing niet vooruitlopen. De directeur motiveert dit op deze manier in zijn advies. Dit heeft voor gevolg dat het dossier van de directeur geen positief advies bevat en dat dit niet kan leiden tot een strafopschorting van rechtswege.

- **Veroordeelden zonder recht op verblijf (ET)**:

  - **ET**: als DVZ antwoordt dat de veroordeelde onmiddellijk zal worden verwijderd of overgebracht naar een administratief detentiecentrum, dan voegt de directeur dit antwoord toe aan zijn dossier en vermeldt in zijn advies dat de veroordeelde niet in aanmerking komt voor de toekenning van een ET; het advies kan daartoe dan beperkt blijven.
  - **VLV met het oog op verwijdering**: ter herinnering: de verwijderbaarheid is geen toekenningsvoorwaarde;

- **Verblijfplaats (ET, VI)**: hiermee wordt niet noodzakelijk een adres bedoeld waar betrokkene in de bevolkingsregisters is ingeschreven of zal worden ingeschreven, maar wel een **adres waar de veroordeelde voor onbepaalde tijd kan verblijven**. De directeur dient minstens het daadwerkelijk bestaan van dat adres en of hij er effectief terecht kan telefonisch of op een andere wijze te verifiëren.

- ~~**Direct**~~ **concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden (alle modaliteiten)**: voor de toelichting bij deze tegenaanwijzing, zie Deel 1, punt II, C, 2. Gezien de wijziging van de definitie van de tegenaanwijzing door de noodwet 2.0, en om te voorkomen dat het advies van de directeur ertoe leidt dat de SUR buiten het door de wetgever vastgestelde beoordelingskader treedt, hebben de elementen die de directeur in zijn advies aanbrengt ter beoordeling van dit risico uitsluitend betrekking op het gedrag dat sinds de veroordeling is gesteld. Het moet dus gaan om een actuele en op recente (d.w.z. sinds de veroordeling gestelde) gedragingen gebaseerde risico-inschatting.

Op basis van deze informatie formuleert de directeur een voorstel tot toekenning of afwijzing van de modaliteit en, in voorkomend geval, de individuele voorwaarden die de directeur noodzakelijk acht om het risico op recidive te beperken of die noodzakelijk zijn in het belang van het slachtoffer.

Indien aan alle toekenningsvoorwaarden is voldaan en er geen ~~direct~~ concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden wordt vastgesteld *of* indien aan dat risico tegemoetgekomen kan worden door het opleggen van bijzondere voorwaarden, dient positief geadviseerd te worden.

D. Overzending en vervollediging van het dossier

De **griffie van de gevangenis** zendt het dossier over aan de griffie van de SURB en deelt een afschrift ervan mee aan het openbaar ministerie en aan de veroordeelde.

De **griffie van de SURB** is verantwoordelijk voor het opladen van volgende stukken:

- een geactualiseerd uittreksel van het strafregister;
- een afschrift van de vonnissen en arresten van veroordeling;
- in voorkomend geval, een afschrift van de slachtofferfiches.

Te gebruiken bijlagen:
- Advies directeur: bijlage 6

E. Opschorting van de tenuitvoerlegging van de straf van rechtswege

Zie Deel 1, II, D., punt 4. voor de bespreking van de opschorting van rechtswege.

De tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf wordt opgeschort indien cumulatief voldaan is aan volgende voorwaarden:
- de directeur formuleert een **positief advies voor ET of VI** (d.i. een voorstel tot toekenning van de modaliteit)[15] t.a.v. de SUR;
- de veroordeelde heeft de **toelaatbaarheidsdatum** van de betrokken strafuitvoeringsmodaliteit **bereikt;**
- In geval van procedure VI, de veroordeelde **ondergaat zijn straf in de gevangenis** (met inbegrip van beperkte detentie). De tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf wordt daarentegen niet

[15] Het is dus belangrijk dat het advies van de directeur ondubbelzinnig positief of negatief is, gelet op het belangrijke gevolg dat een positief advies kan genereren.

opgeschort indien de directeur een positief advies VI formuleert voor een veroordeelde die onder ET staat.

Indien bovenstaande voorwaarden vervuld zijn, ontvangt de veroordeelde het document opschorting tenuitvoerlegging straffen 'noodprocedure'. Hij verlaat de gevangenis en wacht in vrijheid de beslissing van de SUR af.

Vooraleer hij de gevangenis verlaat:

- deelt de veroordeelde de **contactgegevens** mee waarop hij tijdens de opschorting telefonisch en schriftelijk bereikt kan worden (gsm-nummer, e-mailadres en/of postadres); de griffie noteert deze contactgegevens in zijn dossier;
- deelt de griffie aan de veroordeelde mee dat hij via deze contactgegevens in kennis zal worden gesteld van **verdere kennisgevingen m.b.t. zijn strafuitvoering**, zoals bv. de kennisgeving van het ambtshalve advies in het kader van de procedure VI of VLV met het oog op verwijdering of de aanbeveling van een nieuwe veroordeling;
- vestigt de griffie de aandacht van de veroordeelde op het feit dat:
    - ingeval de SUR zijn verzoek tot ET of VI weigert, hij zich **op eigen initiatief terug moet aanbieden** in de gevangenis binnen de 5 werkdagen nadat het vonnis in kracht van gewijsde is getreden;
    - indien hij zich niet aanbiedt binnen de voormelde termijnen, hij **geseind** zal worden bij de politie.

De griffie van de gevangenis brengt de opschorting onmiddellijk ter kennis van de **griffie van de SURB** en van het **openbaar ministerie**.

De procureur des Konings bij de rechtbank binnen het rechtsgebied waarvan de veroordeelde zich bevindt of het openbaar ministerie kan tijdens deze strafopschorting de opsluiting van de veroordeelde bevelen indien deze de fysieke integriteit van derden ernstig in gevaar brengt of wanneer er een gevaar bestaat dat de veroordeelde zich aan de uitvoering van zijn straf zou onttrekken. De opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf neemt hierdoor een einde. De procedure voor de SUR loopt gewoon verder.

*NB 1. O*ok in de gevallen van dossiers met zware geweldsfeiten (zie verder) waarin de SUR de termijn om te beslissen uitstelt om bijkomende informatie te vragen of om een maatschappelijke enquête of beknopt voorlichtingsverslag te vragen, blijft de opschorting lopen. Dit uitstel vormt geen reden om een einde te maken aan de opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf.

NB 2. De wet bepaalt uitdrukkelijk dat de opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf, **per modaliteit**, **eenmalig** is. Bij een volgend positief advies voor dezelfde strafuitvoeringsmodaliteit waarvoor de veroordeelde de toelaatbaarheidsdatum bereikt heeft, wordt de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf niet opnieuw opgeschort.

Te gebruiken bijlagen:

- Document opschorting tenuitvoerlegging straffen 'noodprocedure': bijlage 7
- Informatie omtrent de verdere procedure na strafopschorting ET: bijlage 8
- Informatie omtrent de verdere procedure na strafopschorting VI: bijlage 9

III. Advies van het OM (artikel 98/18)

Ook in de noodprocedure SUR heeft het openbaar ministerie een **facultatieve adviesbevoegdheid**. Het toepassingsgebied van het facultatieve advies werd evenwel beperkt tot de tegenaanwijzing van het bestaan van een ~~direct~~ concreet waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden. De adviestermijn werd met de noodwet 1 ingekort tot vijf (in plaats van tien) werkdagen na de ontvangst van het advies van de directeur, maar werd met de noodwet 2 terug op **tien werkdagen** gebracht. Wanneer het OM gebruik maakt van deze mogelijkheid om advies te verlenen, bezorgt het OM het advies aan de SUR en een afschrift ervan aan de veroordeelde en de directeur.

IV. Op het niveau van de SUR

A. Behandeling van het verzoek of advies door de SUR (art. 98/19)

In het kader van de noodprocedure verloopt de procedure bij de SUR in alle gevallen **schriftelijk**. Er wordt niet voorzien in de mogelijkheid om een hoorzitting te organiseren.

1. Algemene regel: uitspraak binnen één maand

De SUR doet uitspraak **binnen de maand** na de ontvangst van het dossier van de directeur en ten vroegste na de ontvangst van het advies van het openbaar ministerie of na het verstrijken van de adviestermijn van het openbaar ministerie.

2. Uitzondering: uitspraak binnen twee maanden

Enkel in de **VI-procedure** in dossiers waarin de veroordeelde een veroordeling ondergaat voor de hiernavolgende **geweldsfeiten**[16]:

- feiten bedoeld in de artikelen 393 tot 397, 399 tot 405quater, 409, 410 tot 410ter, 417/2, 417/3, 468 tot 476 en 477bis tot 477sexies van het oud Strafwetboek, of de daarmee overeenstemmende artikelen 96 tot 102, 112 tot 118, 120 tot 126, 195 tot 198, 2° tot 4°, 199 tot 202, 206 tot 211, 467 tot 469 en 471 tot 473 van het nieuw Strafwetboek;

- feiten van invoer, uitvoer, doorvoer en vervoer bedoeld in artikel 2bis van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen, of feiten bedoeld in de artikelen 278 tot 280, 324ter, 349, 352, 419, 420, 428, 429 en 433septies van het oud Strafwetboek of de daarmee overeenstemmende artikelen 106 tot 107/1, 196, 198, 202, 215, 217, 218, 223 tot 225, 260, 407 tot 409 van het nieuw Strafwetboek, voor zover deze gepleegd zijn in combinatie met een van de feiten bedoeld in het eerste streepje;

kan de SUR, wanneer hij oordeelt dat het dossier niet in staat is:

- **bijkomende informatie** vragen aan de veroordeelde of de directeur; de directeur moet daarop zo snel mogelijk en uiterlijk **binnen de 14 dagen** antwoorden;

[16] Het is niet aan de gevangenis om na te gaan of er sprake is van dergelijke geweldsfeiten; dit komt toe aan de SUR.

- een **maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsverslag** vragen aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen.

In dat geval wordt de beslissingstermijn **met één maand verlengd**. De SUR deelt de verlenging van de termijn onverwijld mee aan het openbaar ministerie, aan de directeur indien de veroordeelde in de gevangenis verblijft, en aan de veroordeelde.

B. Vonnis tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit (art. 98/20, art. 98/21, art. 98/22, art. 98/23, art. 98/24)

Wanneer de SUR akkoord is met de berekening van de toelaatbaarheidsdatum voor de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit, moet de SUR in beginsel de gevraagde modaliteit toekennen indien aan de toekenningsvoorwaarden is voldaan.

Bijkomende bepalingen:

- Het vonnis tot toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit bepaalt dat de veroordeelde onderworpen is aan de volgende **algemene voorwaarden** (art. 98/21):
  1. geen strafbare feiten plegen;
  2. de slachtoffers niet lastig vallen;
  3. voor ET en VI, een verblijfplaats hebben en, bij wijziging ervan, zijn nieuwe verblijfplaats onmiddellijk meedelen aan het OM en, in voorkomend geval, ook aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen die met de begeleiding is belast;
  4. gevolg geven aan de oproepingen van het OM en, in voorkomend geval, van de bevoegde dienst van de Gemeenschappen die met de begeleiding is belast;
  5. voor de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied, de verplichting om het grondgebied effectief te verlaten en het verbod om tijdens de proeftijd terug te keren naar België zonder in orde te zijn met de wetgeving en de reglementering betreffende de toegang, het verblijf of de vestiging in het Rijk en zonder de voorafgaande toelating van de SUR.

- De SUR kan de veroordeelde aan **geïndividualiseerde bijzondere voorwaarden** onderwerpen indien die absoluut noodzakelijk zijn om het risico op recidive te beperken of indien die noodzakelijk zijn in het belang van het slachtoffer (art. 98/22, eerste lid).

- Ingeval het een **toekenning van een VI** betreft, bepaalt de SUR in zijn vonnis eveneens of de veroordeelde tijdens de VI al dan niet het grondgebied van het Rijk mag verlaten. Ingeval de veroordeelde het Rijk mag verlaten, bepaalt de SUR in zijn vonnis de maximale periode voor dewelke de veroordeelde dit kan en de frequentie ervan en, in voorkomend geval, of en op welke wijze de veroordeelde het OM voorafgaandelijk moet inlichten voor hij het grondgebied van het Rijk verlaat.

- In geval van **toekenning van een BD of een ET**:
  - bepaalt de SUR in het vonnis tot **toekenning het programma van de concrete invulling** daarvan.

- De SUR kan ook **PV** toekennen en bepaalt de duur ervan, dewelke niet minder dan viermaal 36 uur per trimester mag zijn. Het PV is elk trimester van rechtswege hernieuwd.
- Als de veroordeelde na de toekenning van de BD of het ET om **PV** verzoekt, dient de veroordeelde zijn schriftelijk verzoek op de griffie van de SURB. Dit verzoek omvat de informatie over de feitelijke omstandigheden en het kader waarbinnen het verlof zal plaatsvinden.

C. Vonnis tot afwijzing van een strafuitvoeringsmodaliteit (art. 98/25)

Indien de SUR de verzochte strafuitvoeringsmodaliteit niet toekent, bepaalt hij in zijn vonnis de datum waarop de veroordeelde een nieuw verzoek (BD/ET) kan indienen of de datum waarop de directeur een nieuw advies (VI/VLV met het oog op verwijdering of overlevering) moet uitbrengen.

Die termijn mag **niet langer** zijn **dan 2 maanden** te rekenen vanaf het vonnis.

D. Kennisgeving van het vonnis (art. 98/26)

De griffie van de SURB brengt het vonnis binnen de 24 uur per **aangetekende zending** ter kennis van de veroordeelde en stelt het OM en de directeur schriftelijk in kennis.

Indien het een **vonnis tot *toekenning*** van een strafuitvoeringsmodaliteit betreft, dient de veroordeelde bij kennisname in te stemmen met de voorwaarden. De directeur verzoekt de veroordeelde die in de gevangenis verblijft derhalve om in te stemmen met de voorwaarden door het vonnis te tekenen “voor akkoord met de voorwaarden”.

Als de veroordeelde weigert in te stemmen met de voorwaarden, licht de directeur het OM bij de SURB daarvan onmiddellijk in.

De griffie van de SURB stelt het slachtoffer zo spoedig mogelijk, en in ieder geval binnen 24 uur, via het snelst mogelijke, schriftelijke communicatiemiddel in kennis van het vonnis en, in voorkomend geval, van de voorwaarden die in zijn of haar belang zijn opgelegd.

Het vonnis tot *toekenning* van een strafuitvoeringsmodaliteit wordt meegedeeld door de griffie van de SURB aan de volgende autoriteiten en instanties:

- aan de korpschef van de lokale politie van de gemeente waar de veroordeelde zich zal vestigen;
- aan de nationale gegevensbank zoals bedoeld in artikel 44/2 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt;
- in voorkomend geval, aan de bevoegde dienst van de Gemeenschappen van het gerechtelijk arrondissement waarin de veroordeelde zijn verblijfplaats heeft;
- aan de dienst van de Gemeenschappen, bevoegd voor het ET, ingeval de beslissing betrekking heeft op een ET;
- aan de bevoegde dienst van de Gemeenschappen van de verblijfplaats van het slachtoffer in geval er slachtoffergerichte voorwaarden zijn opgelegd;

- aan de Dienst Vreemdelingenzaken, ingeval de beslissing betrekking heeft op een veroordeelde die niet toegelaten of gemachtigd is tot een verblijf in het Rijk.

E. De wijziging van de beslissing (art. 61)

Artikel 61 van de WERP, dat betrekking heeft op de wijziging van de beslissing, is van toepassing op de strafuitvoeringsmodaliteiten die toegekend zijn via de noodprocedure SUR.
De instructies vermeld in Deel V, I., F, punt 4 van de CB 161 zijn dan ook van toepassing.

F. Cassatieberoep (art. 96 en 97)

De artikelen 96 en 97 van de WERP, die betrekking hebben op het cassatieberoep, zijn van toepassing op de vonnissen van de SUR in het kader van de noodprocedure. De instructies vermeld in Deel V, I, G van de CB 161 zijn dan ook van toepassing.

V. Uitvoerbaarheid van de toegekende strafuitvoeringsmodaliteit (art.98/20)

A. Het vonnis tot toekenning van een BD, ET en VI

Het **vonnis tot toekenning van een BD, ET en VI** is uitvoerbaar vanaf de dag dat het in kracht van gewijsde is gegaan (verstrijken van de termijn voor cassatieberoep) én ten vroegste vanaf het ogenblik dat de veroordeelde zich in de tijdvoorwaarden bevindt voor de toegekende modaliteit.

Ter herinnering: wanneer de directeur een positief advies voor ET of VI (voor een veroordeelde die zich in de gevangenis bevindt, met inbegrip van BD) geformuleerd heeft én de veroordeelde bevindt zich in of bereikt de tijdsvoorwaarden om de modaliteit toegekend te krijgen, wordt de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf van rechtswege (automatisch) opgeschort.
De veroordeelde zal zijn vonnis thuis ontvangen via aangetekende zending. Naargelang de beslissing die door de SUR genomen is, dient als volgt gehandeld te worden:

1. De SUR kent ET toe

In dat geval blijft de veroordeelde in vrijheid totdat het ET effectief wordt aangesloten. Die aansluiting gebeurt bij hem thuis. Zie CB 161.

2. De SUR kent VI toe

De griffie van de gevangenis gaat na het verstrijken van de cassatietermijn na of het vonnis kracht van gewijsde heeft en (in bevestigend geval) nodigt zij de veroordeelde uit om naar de gevangenis te komen waar de vrijstellingsformaliteiten worden volbracht. Zie CB 161.

3. De SUR weigert ET of VI

De veroordeelde moet zich binnen de 5 werkdagen na het in kracht van gewijsde treden van het vonnis op eigen initiatief terug aanbieden in de gevangenis. Zie CB 161.

B. Het vonnis tot toekenning van een VLV met het oog op overlevering

Het **vonnis tot toekenning van een VLV met het oog op overlevering** wordt uitvoerbaar op het ogenblik dat de overlevering plaatsvindt.

C. Het vonnis tot toekenning van een VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied

Het **vonnis tot toekenning van een VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied** wordt uitvoerbaar op het ogenblik van de effectieve verwijdering of de overbrenging naar een administratief detentiecentrum. Deze datum valt:

- ten vroegste:
    - de dag dat het vonnis in kracht van gewijsde is getreden (verstrijken cassatietermijn) en
    - nadat de veroordeelde zich in de tijdsvoorwaarden bevindt, zijnde zes maanden voor het ondergaan van 1/3 van de straffen
- ten laatste:
    - twintig dagen nadat de veroordeelde 1/3 van de straffen heeft ondergaan, of
    - indien hij op het ogenblik van het vonnis tot toekenning reeds 1/3 van de straffen heeft ondergaan, twintig dagen na het in kracht van gewijsde treden van het vonnis.

Indien de veroordeelde op deze laatste datum van uitvoerbaarheid niet werd verwijderd of overgebracht naar een administratief detentiecentrum, **dient hij in vrijheid te worden gesteld**. De DVZ zal in dat geval een bevel om het grondgebied te verlaten afleveren.

Concreet ingeval van toekenning VLV: zodra het vonnis in kracht van gewijsde is getreden (verstrijken cassatietermijn) en zodra de veroordeelde zich in de tijdsvoorwaarden bevindt (zijnde zes maanden voor het ondergaan van 1/3 van de straffen) licht u DVZ via de ~~bijlage 5~~ nieuwe bijlage "DVZ – aanvraag modaliteiten invrijheidstelling") hiervan in en verzoekt u de datum mee te delen waarop de verooreerdeelde verwijderd zal worden of zal worden overgebracht naar een administratief detentiecentrum.

NB. Indien het een veroordeelde betreft waarvan de DVZ heeft meegedeeld aan de directeur dat deze niet onmiddellijk kan worden verwijderd of overgebracht naar een administratief detentiecentrum, dan kan deze veroordeelde ET hebben toegekend gekregen. In dat geval is het vonnis tot toekenning van een VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied uitvoerbaar twintig dagen nadat de veroordeelde 1/3 van de straffen heeft ondergaan, of indien hij op het ogenblik van het vonnis tot toekenning reeds 1/3 van de straffen heeft ondergaan, twintig dagen na het in kracht van gewijsde treden van het vonnis. De griffie van de gevangenis gaat na het verstrijken van de cassatietermijn na of het vonnis kracht van gewijsde heeft en, in bevestigend geval, nodigt zij de veroordeelde uit om met zijn materiaal van het ET naar de gevangenis te komen.

De vrijstellingsformaliteiten worden volbracht. Zie CB 161.

VI. Toepasselijkheid van titels VI/1, VII,VIII, IX en X van de WERP

Op de strafuitvoeringsmodaliteiten toegekend in het kader van de nooprocedure SUR zijn de volgende bepalingen van de WERP integraal van toepassing:

- Titel VI/1 – de wijziging van de bevoegdheid;
- Titel VII – De opvolging en de controle van de in titel V bedoelde strafuitvoeringsmodaliteiten;
- Titel VIII – De herroeping, de schorsing en de herziening van de in titel V bedoelde strafuitvoeringsmodaliteiten.
  Er wordt aan herinnerd dat de noodprocedure SUR in aanvulling van artikel 64 WERP voorziet in twee bijkomende herroepingsgronden:
  - de niet-naleving van de algemene voorwaarde de slachtoffers niet lastig te vallen.
  - specifiek voor de veroordeelden zonder recht op verblijf die in vrijheid werden gesteld via de toekenning van een VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied: de verplichte aanhangigmaking door OM en een verplichte herroeping (zonder zitting) door de SUR bij de vaststelling dat de algemene voorwaarde om het grondgebied te verlaten en er niet naar terug te keren zonder in orde te zijn met de verblijfswetgeving of zonder toelating van de SUR niet werd nageleefd.
- Titel IX – De voorlopige aanhouding (bij een voorlopige aanhouding van een vreemdeling zonder recht op verblijf die in vrijheid werd gesteld via de toekenning van een VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied, op grond van de schending van de voorwaarde het land te verlaten, wordt onmiddellijk uitspraak gedaan over de herroeping, zonder voorafgaandelijke beslissing over de schorsing);
- Titel X – De definitieve invrijheidstelling.

De analoge instructies van de CB 161 die betrekking hebben op deze deze delen zijn bijgevolg eveneens van toepassing.

DEEL 3: Overgangsbepalingen Noodwet 1[17]

De noodwet **treedt onmiddellijk in werking** op de dag van publicatie in het Belgisch Staatsblad, wat voorzien is op 4 augustus 2025.

Vanaf die datum is de noodprocedure SUR onmiddellijk van toepassing op alle veroordeelden met vrijheidsstraffen waarvan het uitvoerbaar gedeelte drie jaar of minder, maar zes maanden of meer bedraagt, **met uitzondering van**:

- de veroordeelden voor wie op grond van **art. 32 WERP** een gespecialiseerd advies vereist is, met name:
  - de **veroordeelde voor zedenmisdrijven**: de veroordeelde die een straf ondergaat voor één van de feiten bedoeld in de artikelen 371/1 tot 378 of de artikelen 379 tot 387 van het Strafwetboek (oud) indien ze gepleegd werden op minderjarigen of met hun deelneming, of de daarmee overeenstemmende artikelen 417/5 tot 417/41, 417/43 tot 417/47, 417/50, 417/52, 417/54 en 417/55 van het Strafwetboek (nieuw);
  - de **veroordeelde voor terroristische misdrijven**: de veroordeelde die een straf ondergaat voor één van de feiten bedoeld in titel 1ter van boek II van het Strafwetboek;
  - de veroordeelde die tekenen vertoont van **gewelddadig extremisme**: zie voor de operationalisering van deze notie: CB 161, Deel 4, III, E., 3.
- de veroordeelden met één of meer vrijheidsstraffen van drie jaar of minder waaraan de **bijkomende straf van de terbeschikkingstelling van de SURB** verbonden is.

De **onmiddellijke toepasselijkheid van de noodprocedure** betekent concreet het volgende:

1) Voor de **hangende dossiers** (= voor de veroordeelden die op 4 augustus 2025 **reeds een verzoek tot strafuitvoeringsmodaliteit hebben ingediend** op de griffie van de SURB) moet er een onderscheid gemaakt worden naargelang de directeur al dan niet reeds een advies heeft bezorgd aan de griffie van de SURB.

   a) De directeur heeft **reeds een advies bezorgd** aan de griffie van de SURB en de SUR heeft nog geen datum van uitspraak vastgesteld:

      Het verzoek van de veroordeelde tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit wordt door de SUR behandeld overeenkomstig de artikelen 98/6 tot 98/26 WERP (noodprocedure). De directeur moet in deze dossiers geen nieuw advies bezorgen, tenzij de directeur ten gevolge van de gewijzigde toekenningscriteria zijn advies wenst te wijzigen.

      Opgelet ! In drie gevallen dient de directeur het dossier te vervolledigen indien het dossier de hierna volgende info niet bevat. De griffie van de gevangenis gaat in deze drie situaties bij de griffie van de SURB na of een datum van uitspraak reeds is vastgesteld. Indien geen datum van uitspraak is vastgesteld, wordt volgende informatie ingewonnen en bezorgd aan de griffie van de SURB:
      - Het verzoek tot VI gaat uit van een veroordeelde die een straf ondergaat voor feiten gepleegd in de context van intrafamiliaal geweld: een maatschappelijke enquête dient

[17] Gelet op het feit dat de navolgende bepalingen hun uitwerking hebben gekregen en niet langer van toepassing zijn, werd dit deel niet geactualiseerd dd. september 2026. Voor de volledigheid werd het evenwel behouden.

gevraagd te worden aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen, tenzij dat in het concrete geval niet nuttig blijkt (bv. veroordeelde woont alleen); deze enquête dient zo snel mogelijk aan het dossier te worden toegevoegd;

- Het verzoek tot ET gaat uit van een veroordeelde die een straf ondergaat voor feiten gepleegd in de context van intrafamiliaal geweld of voor feiten bedoeld in de artikelen 405ter, 409, 417/2 tot 417/4, 425 tot 427 en 433septies van het Strafwetboek: een maatschappelijke enquête dient gevraagd te worden aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen, tenzij dat in het concrete geval niet nuttig blijkt (bv. veroordeelde woont alleen); deze dient zo snel mogelijk aan het dossier te worden toegevoegd;
- Het verzoek tot ET gaat uit van een veroordeelde zonder recht op verblijf: aan DVZ wordt advies gevraagd over de onmiddellijke verwijderbaarheid of overbrenging naar een administratief detentiecentrum; dit advies dient zo snel mogelijk aan het dossier te worden toegevoegd.

b) De directeur heeft **(nog) geen advies bezorgd** aan de griffie van de SURB:

In deze hypothese moeten we een onderscheid maken naargelang het verzoek tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit uitgaat van een veroordeelde die in de gevangenis verblijft of van een veroordeelde die overeenkomstig artikel 29, § 2/1, WERP de opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf geniet.

1. *Het verzoek tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit gaat uit van een* ***veroordeelde die in de gevangenis verblijft***

In dit geval stelt de directeur een dossier samen en een advies op overeenkomstig de noodprocedure en bezorgt dit binnen **één maand** (vanaf de ontvangst van het verzoek) aan de griffie van de SURB met een afschrift voor het OM en de veroordeelde.

Het dossier en het advies worden opgesteld overeenkomstig de richtlijnen gegeven in deel 2, punt II., C.

Aandachtspunten:

- Indien de veroordeelde een VI heeft gevraagd én een straf ondergaat voor feiten van intrafamiliaal geweld, vraagt de directeur onmiddellijk een maatschappelijke enquête aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen, tenzij dat in het concrete geval niet nuttig blijkt (bv. de veroordeelde woont alleen).
- Indien de veroordeelde een ET heeft gevraagd én een straf ondergaat voor feiten gepleegd in de context van intrafamiliaal geweld of voor feiten bedoeld in de artikelen 405ter, 409, 417/2 tot 417/4, 425 tot 427 en 433septies van het Strafwetboek, vraagt de directeur onmiddellijk een maatschappelijke enquête aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen, tenzij dat in het concrete geval niet nuttig blijkt (bv. de veroordeelde woont alleen).
- Indien een veroordeelde zonder recht op verblijf een ET heeft gevraagd: de directeur neemt contact op met DVZ om te vernemen of deze dienst de veroordeelde onmiddellijk zal verwijderen of overbrengen naar een administratief detentiecentrum. Hij voegt dit advies van DVZ toe aan het dossier. Indien DVZ geantwoord heeft dat zij de veroordeelde onmiddellijk zullen verwijderen of overbrengen, vermeldt de directeur in zijn advies dat de veroordeelde is uitgesloten van het ET. De directeur dient in dat geval geen andere punten te analyseren in zijn advies.

2. *Het verzoek tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit gaat uit van een* ***veroordeelde die overeenkomstig artikel 29, § 2/1, WERP de opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf geniet.***

De veroordeelden voor wie de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf van rechtswege is opgeschort, blijven deze opschorting genieten. Zij moeten dus niet naar de gevangenis terugkeren.
Onder de gewone procedure was bepaald dat de directeur voor deze veroordeelden geen advies diende op te stellen, de veroordeelde diende zelf elementen ter kennis te brengen van de griffie van de SURB.
Omdat in de noodprocedure is voorzien dat de SUR steeds beslist op basis van een advies van de directeur, bepaalt de wet bij wijze van overgangsbepaling dat de directeur ook voor deze veroordeelden een dossier moet samenstellen en een advies moet formuleren. De directeur beschikt hiervoor over een **termijn van drie maanden** te rekenen vanaf de inwerkingtreding van de wet[18].

Het dossier van de directeur bevat volgende informatie:

- Indien het een verzoek BD betreft: precieze info over de professionele, opleidings- of familiale belangen die zijn aanwezigheid buiten de gevangenis vereisen: hiervoor neemt de directeur (of laat hij de PSD contact opnemen) met de veroordeelde om deze informatie te bevragen.
- Indien het verzoek betrekking heeft op ET:
  - indien het verzoek uitgaat van een veroordeelde zonder recht op verblijf: de directeur neemt contact op met DVZ om te vernemen of deze dienst de veroordeelde onmiddellijk zal verwijderen of overbrengen naar een administratief detentiecentrum. Hij voegt dit advies van DVZ toe aan het dossier.
    Indien DVZ geantwoord heeft dat zij de veroordeelde onmiddellijk zullen verwijderen of overbrengen, vermeldt de directeur in zijn advies dat de veroordeelde is uitgesloten van het ET. De directeur dient in dat geval de hiernavolgende punten niet meer te analyseren. De beslissing van de SUR dient afgewacht te worden alvorens de veroordeelde terug naar de gevangenis te roepen of te seinen.
    Indien DVZ antwoordt dat zij de veroordeelde niet onmiddellijk zullen verwijderen of overbrengen, wordt een inhoudelijk advies gegeven.
  - informatie over het ET-adres en het akkoord van de meerderjarige huisgenoten op dat adres: hiervoor neemt de directeur (of laat hij de PSD contact opnemen) met de veroordeelde om deze informatie te bevragen en te verifiëren. Hij voegt deze info toe aan het dossier;
  - indien de feiten gepleegd zijn in de context van intrafamiliaal geweld of voor feiten bedoeld in de artikelen 405ter, 409, 417/2 tot 417/4, 425 tot 427 en 433septies van het Strafwetboek, vraagt de directeur aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen een maatschappelijke enquête en beoordeelt, rekening houdend met de principiële onmogelijkheid om ET toe te kennen op het adres waar

[18] Artikel 38 van de noodwet voorziet dit advies van de directeur expliciet voor de veroordeelden die een verzoek tot ET hebben ingediend. Er werd vergeten dit ook te voorzien voor de veroordeelden die een verzoek tot BD hebben ingediend, zodat er op dat vlak een leemte is in de wet. Om deze leemte weg te werken, voorzien de instructies dat de directeur in beide gevallen een dossier samenstelt en advies uitbrengt.

het slachtoffer verblijft, of het ET op het voorgestelde adres kan plaatsvinden. Hij voegt deze enquête toe aan het dossier. De veroordeelde blijft in strafopschorting in afwachting van de beslissing van de SUR.

- Voor verzoek ET of BD, de elementen die de directeur relevant acht voor de beoordeling van de tegenaanwijzing van het direct waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden : aangezien het openbaar ministerie tijdens de opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf over de mogelijkheid beschikt om de opsluiting te bevelen indien de veroordeelde de fysieke of psychische integriteit van derden ernstig in gevaar brengt, dient er van uitgegaan te worden dat er geen direct waarneembaar risico voor de fysieke integriteit van derden voorhanden is wanneer het OM van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt heeft, tenzij de directeur over andersluidende expliciete info zou beschikken.

De directeur formuleert een voorstel tot toekenning of afwijzing van het ET en/of BD en, in voorkomend geval, de individuele voorwaarden die de directeur noodzakelijk acht om het risico op recidive te beperken of die noodzakelijk zijn in het belang van het slachtoffer.

c) In de dossiers waarin op het ogenblik van inwerkingtreding van de noodwet reeds een verzoek tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit was ingediend op de griffie van de SURB, maar er nog geen vonnis is geveld, kunnen zich **twee situaties** voordoen **waarin de artikelen 21 tot 46 van de WERP (gewone procedure) van toepassing blijven:**
   a. indien op het ogenblik van inwerkingtreding van de noodwet een datum van uitspraak is vastgesteld door de SUR;
   b. in het geval van uitspraken op verwijzing na een vernietiging door het Hof van Cassatie.

   Dit zijn situaties die door de SUR te beoordelen zijn en waarin de directeur niets moet ondernemen.

2) Voor de veroordeelden die op drie maanden na in de tijdsvoorwaarden verkeren voor een **ET of BD** of die deze tijdsvoorwaarde reeds bereikt hebben op 4 augustus 2025 en **nog geen verzoek hebben ingediend** voor deze modaliteit:
de directeur licht de veroordeelde schriftelijk in van de mogelijkheid om een aanvraag ET of BD in te dienen en handelt overeenkomstig Deel 2, punt II, A. e.v. van deze collectieve brief.

3) Voor de veroordeelden die op twee maanden na in de tijdsvoorwaarden verkeren voor een **VI (of een VLV** met het oog op **overlevering)** of die deze tijdsvoorwaarde reeds bereikt hebben op 4 augustus 2025 en **nog geen verzoek hebben ingediend** voor deze modaliteit:
de directeur brengt **ambtshalve een advies** uit **uiterlijk twee maanden** voorafgaand aan de VI-datum, resp. onmiddellijk en handelt overeenkomstig Deel 2, punt II., B e.v. van deze collectieve brief. Dit advies dient ook ambtshalve uitgebracht te worden voor de veroordeelden die reeds onder ET staan.

4) Voor de v**eroordeelden zonder recht op verblijf** die op zes maanden na in de tijdsvoorwaarden verkeren voor een VLV met het oog op verwijdering van het grondgebied (dus zes maanden voor 1/3) of die deze tijdsvoorwaarde reeds bereikt hebben op 4 augustus 2025 en **nog geen verzoek hebben ingediend** voor deze modaliteit:
   - de directeur vraagt onmiddellijk een **advies aan DVZ** omtrent de verblijfstoestand en de verwijderingsmodaliteiten;

- na de ontvangst van dit advies van DVZ, dat steeds moet worden afgewacht, en uiterlijk **drie maanden** na de inwerkingtreding van de noodwet bezorgt de directeur **ambtshalve een advies** aan de griffie van de SURB overeenkomstig Deel 2 van deze collectieve brief.

NB. Deze termijn is zo gekozen om DVZ toe te laten de dossiers van de veroordeelden die bij inwerkingtreding van de wet in de tijdsvoorwaarden zijn geleidelijk te laten verwerken.

5) De **veroordeelden die een beslissing tot afwijzing van een strafuitvoeringsmodaliteit** hebben: de veroordeelde kan een nieuwe aanvraag ET of BD indienen of de directeur brengt een nieuw advies VI of VLV (verwijdering of overlevering) uit op de datum die de SUR heeft bepaald in het vonnis van afwijzing overeenkomstig de artikelen 98/6 tot 98/26 WERP (noodprocedure).

Mathilde Steenbergen
Directrice-generaal EPI